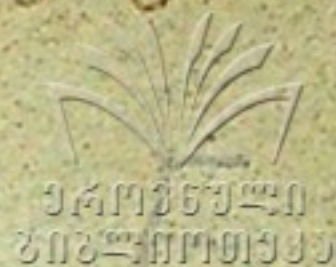

F 4.009
3

მოლიერი

ტარტიუტი

ანუ

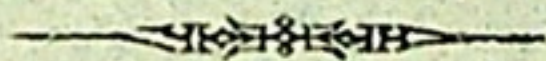
მუხმუხელა

კომედიას ხუთ მოქმედებად

თარგმანი

ივ. მაჭავარიანისა

გადმობეჭდილი ჟურნალ „მოამბიდან“

თფილისი

სტამბა წიგ. გამომც. ქართ. აზრ — საჭ. Типография Груз. Изд. Т-ства.
1901

მონიერი

ტარტრიუკი

ახუ

მუხმუხელა

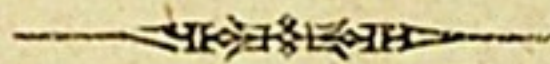
კომედას ხუთ მოქმედებად

თარგმანი

ივ. მსჯავრიაძისა

გადმობეჭდილი ჟურნალ „მოამბიდან“

F 4.009
3

ტფილისი

სტამბა წიგ. გამომც. ქართ. აზნ — სა Типография Груз. Изд. Т-ства.
1901

Доволено цензурою. Тифлисъ, 13-го Апрѣля 1901 г.

ტაღტრეფი

ტ ა რ ტ ი უ ქ ი

ანუ

მუზმუზელა

კომედია ხუთ მოქმედებად

მელოდრისა.

მოქმედნი პირნი:

ქვიცი ბერნელი,	.	.	ორგონის დედა.
ორგონი . . .	.	.	
ელმირი . . .	.	.	ორგონის ცოლი.
დაპი . . .	.	.	ორგონის შვილი.
მარიანი . . .	.	.	ორგონის ქალი.
კალერი . . .	.	.	მარიანის არშყი.
კლკანტი . . .	.	.	ელმირის ძმა.
ტარტიუქი . . .	.	.	
დორინი . . .	.	.	მარიანის მოახლე.
ფუაიალი . . .	.	.	ბოქაული.
ბოლოციელი . . .	.	.	
ქლიპორტი . . .	.	.	ქ. პერნელის მოახლე.

მოქმედება პირველი

სცენა პირველი

ქ. ზეკნელი, კლმინი, მარანი, კლექტი,
დამი, დორანი, ქლიპოტი.

ქ. ზეკნელი. ფეხი გადმოდგი. ჭლიპოტი! წავიდეთ, მოვშორდეთ
იქაურობას!

კლმინი. ისე მიეჩქარებით, ბატონო, რომ ადამიანი ვერ მო-
გყვებათ.

ზეკნელი. მერე ვინ გეხვეწება, მომყეო? ნეტავი რისთვის სწუხ-
დები, ჩემო რძალო? უშენოდაც კარგად გავიგნებ
ჩემს გზას.

კლმინი. თქვენგან არ მიკვირს, ბატონო, რა შეწუხება გახ-
ლავთ? ერთი მიბრძანეთ, აგრე რად მიეშურებით?

ქ. ზეკნელი. იმიტომ მიეშურები, ჩემო რძალო, რომ აქ ჩემს
სასიამოვნოს ვერასა ვხედავ; და არც ძალიან ცდი-
ლობთ ჩემს სიამოვნებას. ან ვის რაღად ვუნდივარ?
ვისთვის რა საჭიროა ჩემი სიტყვა და რჩევა? აღარც
უფროსობა გადის თქვენში, აღარც მოხუცებულობა!

ყველა თავისას გაიძახის, ყველა თავისას სჩადის და
ოჯახი კი წყალს მიაქვს.

დარბანი. ქალბატონო....

ქ. ზერნელი. არა-მკითხე მოამბეო, ხომ გაგიგონია, ჩემო კარ-
გო? თუ არა და ვინ მოახლე და ვინ აგრე კადნიე-
რად ლაპარაკი. ეგ-ლა მაკლდა, რომ ვილაცა გომ-
ბიომ....

დამი. ბებია-ჩემო!..

ქ. ზერნელი. შენც კი კარგი რამა ხარ, შენ ნუ მოუკვდები შენს
პატრონს! კარგი მოგივა! განა არა, სულ იმას ვი-
ძახდი, ეს ბიჭი ჩვენი შემარცხვენელი გამოვა-მეთქი.
ტყუილად კი არ არის თქმული, სახარე ხბოსაო!..

მარბანი. უკაცრავად გახლავარ, დიდი-დედა!...

ქ. ზერნელი. ბოდიშსაც რომ იხდის! ხედავთ როგორი მოწიწე-
ბით მომმართა ქალბატონმა! როგორ ნაზად, თავ-
მდაბლად! არა, ქ-ჯან! დავბერდი, შენი მოსატყუე-
ბელი კბილი დიდი ხანია მოვიცვალე! ენად ჭრელიო,
გულად გველიო, ტყუილად კი არ ამბობენ.

კლბირი. რა ვქნა, დედა!...

ქ. ზერნელი. კი ნუ გეწყინება, ჩემო რძალო, და ძალიან ცუ-
დად იქცევი. აბა ესენი როგორ გავამტყუნო? კარგს რა-
სა ხედავენ, რომ თითონაც კარგად მოიქცნენ! ეეჰ, თვა-
ლი მაშინ დაუდგათ, დედა რომ მოუკვდათ ამ უბე-
დურებს. შენ კი არა გგავდა ის ცხონებული! რასაც
შენ ფულსა ფლანგავ, რა ვიცი, რა ოჯახმა უნდა
აიტანოს! მგონი თედოფალსაც არა ჰქონდეს, რასაც

შენ კაბებს იკერავ! ჰო-და, ჩემო რძალო, ვინც თავს
 მარტო ქმარს აწონებს, არც აგრე მოიპრანქება.

კლკანტი. ერთი ჩვენც მოგვისმინეთ, ბატონო...

ქ. ჰერნელი. დიდი პატივისმცემელი გახლავარ თქვენი, ძალიან
 ჩიყვარხართ და თაყვანსა გცემთ, მაგრამ, მე რომ
 ჩემი შვილისა ვიყო, სახლში არ შემოვიშვებდით.
 თქვენ იმისთანა აზრების კაცი ხართ, რომ ეკკლე-
 სიაშიც გარყვნილება შეგაქვთ. ცოტა არ იყოს, პირ-
 დაპირ მოგახსენებთ ჩემსას, მაგრამ, რა ვქნა, შენი
 ჭირიმე, ასეთი ხასიათის ადამიანი ვარ! რაც გულში
 მაქვს, კიდევ ვიტყვი, ცხვარი ხომ არა ვარ, რომ
 ცოხნა დავუწყო!

დაში. და გულში ხომ ტარტიუჭის ქების მეტი არა მაქვს-
 რა!...

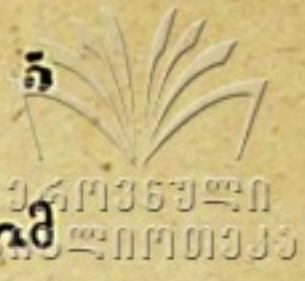
ქ. ჰერნელი. ტარტიუჭი წმიდა კაცია და იმის ავად ხსენებას
 არავის მოვუთმენ.

დაში. კარგია თქვენმა მზემ! ვილაც მაწანწალა მოეთრეს,
 სახლში გამოიჭიმოს, დიდსა და პატარას ბრძანებ-
 ლობა დაუწყოს და მე კი ხმასაც ნუ ამოვიღებ!
 აკლდამას დაამსგავსა ჩვენი სახლი, იმისი შიშით
 სიცილი ველარავის გაუბედია, და თქვენ კი ბრძანებთ,
 იმისი ავი არავინა სთქვათო.

დორანი. იმას რომ აჰყვეს კაცი, ცოცხლივ სამარეს გაითხრის.
 მოჰყოლია და სულ იმას გაიძახის—ცოდვია ჩვენი
 ცხოვრებაო, თან ყველასა ზვერავს და თვალ-ყურს
 ადევნებს.

ქ. ჰერნელი. ძალიან კარგსაც გიშვრებათ. კიდევ კარგი, რომ ეგ
 ღვთისნიერი ადამიანი მოგივლინათ ღმერთმა, თო-
 რემ აქ ხომ დაღუპულნი ხართ, და საიქიოს უარეს
 ყოფაში ჩავარდებოდით. ჩემს შვილს რომ თავში
 ტვინი ეღვას, ტარტიუჭს ისე შეგაყვარებდათ, რო-
 გორც თავის-თავს.

დაში. არა, ბებია-ჩემო! მამამ კი არა, მამის მამამაც რომ მიბრძანოს, მე ტირტიუფს ვერ შევიყვარებ, ისეთი საზიზღარია ყოველი მისი საქციელი! სისხლი ყელში მადგას, თავს ძლივს-ღა ვიმაგრებ! მაგრამ დღეს იქნება, თუ ხვალ მგონი ვერ გადამრჩეს, და იმასთან დღეს დავაყენებ, რომ საუკუნოდ სახსოვრად დარჩეს.

დორონი. სირცხვილი არ არის, გენაცვალეთ; ვილაც უცხო, საიდანღაც მოთრეული დაჰპატრონებოდეს ოჯახს! განა არ გახსოვთ, ქა! ფეხშიშველი დადიოდა, დახეულ—დაფხრეწილი. იმისი ჯღანები ეხლაც შენახული მაქვს! და დღეს კი ყველას ბატონობას ნდომობს და ყველას ბრძანებას უბედავს.

ქ. ზერნელი. ყველა რომ იმის ნებაზედ იყოს, აღარც აპოდენი ცოდვა იქნებოდა ქვეყანაზედ.

დორონი. წმიდად მარტო თქვენ მიგაჩნიათ! მერწმუნეთ, ფარისეველია, საზიზღარი ფარისეველი!

ქ. ზერნელი. უი, მეხი კი დაგაყარე!

დორონი. ფარისეველი, გაიძვერა, მუზმუზელა, თვალთმაქცი ისიცა და იმის მსახურიც.

ქ. ზერნელი. მსახურისა რა მოგახსენოთ და რაც შეეხება ბატონს, თავდები მე ვარ, რომ ქეშმარიტად წმიდა კაცია. თქვენ იმიტომ აგიძულდებიან, რომ ყველას პირში გეუბნევით თქვენს საძრახისს. იმას თქვენი ხსნა უნდა, თქვე უბედურნო, სასუფეველის დამკვიდრება უნდა თქვენთვის და თქვენ კი მოჰყოლიხართ და ლანძღავთ.

დორონი. მაშ სტუმარი ცოდვა ყოფილა, მომაკვდინებელი ცოდვა! გენაცვალეთ, კაცს ველარ გაუვლია ჩვენსა: მოჰყვება და იმისთანა ამბავს დააწევს, რომ სულ თავბედს გვაწყევლინებს. აქ ხომ სულ შინაურნი ვართ

და რაღა დავმალო: (ელმირზედ უჩვენებს) ჩამაქვავეთ
 თუ ქალბატონზედ არ იქვიანობდეს.

ქ. ზეკნელი. სსუ, სსუ, შე უნამუსო შენა—თქვენის სტუმრე-
 ბისა მარტო ტარტიუჭი კი არ არის წინააღმდეგი!
 დღე და ღამ იმოდენი ხალხი ირევა, რომ ერთი ალია-
 ქოთი სდგას თქვენს სახლში; სტუმრებიო, ეტლებიო,
 მოსამსახურენიო... ისეთი ორომტრიალია თქვენს ქუჩა-
 ში, რომ ქვეყნის სალაპარაკოდა ხდებით. რატომ? შეი-
 ძლება ცუდს არას სჩადიოდეთ, მაგრამ ყბად აღე-
 ბულიო, წყალ წადებულიო, ხომ გაგიგონიათ.

კლკანტი. იქნება ქვეყანას გაჩუმებას უპირებთ, ქალბატონო?
 ვინ იტყვის, ნათესავსა და სწორ-ამხანაგს გავწირავ,
 ყველას ჩამოვეცლები, ოღონდ ჩემზედ ნურავინ რას
 იტყვისო? და კიდევ რომ გამოჩნდეს ვინმე ეგეთი და
 ყველას განზედ გაუდგეს, განა მით ქვეყანას გაჩუ-
 მებს? ჭორს და ცილის წამებას, თუ გნებავთ, რომ
 არ გავნონ, ყურადღებას ნუ მიაქცევთ. თქვენ ცუდს
 ნურას იზამთ, და ქვეყანაზედ ყბელიც ბევრია და
 ჭორიკანაც, იმათ ენას ვერავინ აუბავს.

დარჩინა. ნეტა ვინ რას ამბობს ჩვენზედ? იქნება ჩვენი მეზო-
 ბელი დაფნე და მისი პატროსანი ქმარი ბედავენ
 რასმე? სხვის საქციელს რომ ისინი გასჯორავენ
 ხოლმე, ვინც თითონ უარესად იქცევა? რაკი თი-
 თონ შესტოპავენ, მერე სულ იმასლა ზრუნავენ, თა-
 ვიანთსავით წამხდარი სხვაც იპოვონ და თუ ვერა-
 ვინ ნახეს, ცილსაც კარგად შესწამებენ! ბუზი რომ არ-
 სად იყოს, სპილოდ მოელანდებათ და ცხელ-ცხელი
 ჭორების მასალა გაუჩნდებათ: თავისას სხვას შეძღვ-
 ნიან, არავის დაინდობენ, რასაც თითონ სჩადიან,
 სხვას გადააბრალებენ. ყველას ჩირქს შეაცხებენ, ყვე-
 ლას ცოდვით შესვრიან... ქვეყანა ასეაო, მერე ბრძ-
 ნულად იტყვიან. ჩვენ ნუ დავგვმარხავს ვინმე, სხვა

- ქ. ზერნელი. საიდგან სადაო, გენაცვალე, არ მეტყუოთ! ქვეყანამ იცის, რომ ცოლიც და ქმარიც ძალიან პატიოსანი და ღვთის მოსაგნი არიან, და თუ გძრახავენ, ეს თქვენი სიყვარულით მოხდით და არა ჯიბრით და სიძულვილით.
- დოქტორი. გმადლობთ, ქალბატონო, რომ მისაბაძავად მაგისტანა პატიოსანი ქალი დაგვისახელეთ. მართალია მოლოზანსავეთ განცალკევებულად სცხოვრობს ეხლა დაფნე, მაგრამ იცით, რა არის მაგის მიზეზი? თათლი აღარ აქვს და ბუზიც აღარ ეხვევა. თორემ, როცა ყმაწვილი იყო და მსურველს შოულობდა, ძალიან თურმე მისდევდა სიამოღებებს. მაშ, ქა! თავისი თვალი თა ხედავს, რომ დაბერდა, დაქკნა და, ეინც გუშინ ფარვანასავით თავს ევლებოდა, დღეს ყველა ერიდება. იმათ გაქცევას მე გავრეკო, ის არა სჯობიაო, იფიქრა და თალხით დაიფარა ჩამომხმარ დაწვთა სისუსტე. ყოველთვის ასრე ყოფილა და კვლავაც ასრე იქნება: სიყმაწვილეს რომ უნამუსოდ გაატარებს ქალი, სიბერეში სინანულს შეუდგება, მეტადრე როდესაც არშიყი აღარავინ შერჩება: ყველას სასტიკად განსჯის, ყველას ჰკიცხავს და ლანძღავს, პატიოსნად ამ ქვეყნად აღარავისა სახავს. მაგრამ იცით, რით მოხდის? სიწმიდე არ გეგონოთ: ჰშურს, რომ დაბერდა, დაქკნა და აღარავინ სწყალობს.
- ქ. ზერნელი. აი, ჩემო რძალო, შენი სასიამოვნო სიტყვები ბარემ ვიცი, გინდა პირში ჩალა ამოვლებული გამისტუმრო, მაგრამ მაინც გეტყვი ჩემსას, თუნდა ქვეყანა ჩამოინგრეს: ჩემი შვილი ბედს იმ დღეს ეწია, რა დღესაც ტარტიუფს შეხვდა და სახლში შეიყვანა. წმიდაა, მეთქი გეუბნევით, ეგ კაცი! წმიდაა, ცით

მოვლენილი! თქვენდა მოსაქცევად, თქვე უგუნურ-
 ნო! ნუ თუ ვერა ხედავთ, თქვე სულით ხორცამდე
 დაღუბულნო, რომ თქვენი ხსნა იმის ხელთ არის?
 ნუთუ არ გეყურებათ, რომ ყოველს მის სიტყვას
 ისე უნდა ისმენდეთ, როგორც ახალს აღთქმას? აკი
 გეუბნევით, ეშმაკისაგან არის ღვინი და დროს გატა-
 რებაო, სტუმრები და არშიყობაო! რატომ არ გეყუ-
 რებათ? რას ხედავთ კარგს თქვენს ყოფაქცევაში და
 დროს გატარებაში? სამღვთო სჯულისას თქვენ არას
 ზრუნავთ და სულის ცხოვნებისას. შეიყრებით და
 მოჰყვებით უნამუსო სიცილს და უფრო უნამუსო
 სიმღერებს. სიმღერით რომ მოიღლებით, ახლა
 ჰორიკანაობას დაიწყებთ და გაუკილავი აღარავინ
 გადაგრჩებათ. კმარა, რაც ხანი გაჩუმებულნი ვიყა-
 ვით! უმფროსმა რომ ყური არ უგდოს, ბაეშვი
 კლდეზედ გადავარდებო. ისე თქვენა: ახალი ბაბი-
 ლონია თქვენი ცხოვრება. (კლექანტზედ უჩვენებს) აგერ
 ცოფი ერევა ვაჟ-ბატონს! რაში მოეწონება აბა ჩემი
 სიტყვა! (ელმირს) კმარა, კმარა, ჩემო რძალო! (სილას
 გაჭკრავს ჭლიპოტს) რა დროს ძილია, შე სასიკვდი-
 ლე, შენა! გენაცვალეთ, ისე ამთქნარებს, თითქო
 ქვეყანას გადაყლაპვას უპირებსო! მე დაგამთქნარებ...
 გადასდგი ეგ ადრე და მალე დასადუნებელი ფეხები.

სცენა მეორე

კლექანტი, დორინი.

კლექანტი. მე აღარ გავყვები, თორემ ისე გამომლანძღავს, რომ
 შეუგინებელი აღარა დამიტოვოს-რა.

დორინი. გაეგო ეგ სიტყვები! მერე თითონ იცოდა, რა პა-
 სუხსაც გაგცემდათ.

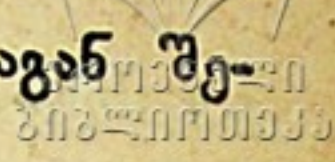

კლკანტი. რაზედ გამოგვლანძლა ამოდენი ხალხი? სწორედ გი-
 ეია, ისეა გატაცებული თავის ტარტიუჭით.

დორინი. დედას რა უშავს? თქვენ შვილი უნდა ნახოთ, ის
 უარესია. გიჟი თუ გნებავთ, აბა ის არის: ტარტიუჭს
 ძმას ეძახის და ის უფრო უყვარს, ვიდრე თავისი
 ცოლი და შვილი. საიდუმლო აღარა აქვს რა, ყვე-
 ლაფერს იმას უზიარებს და უიმისოდ საქმეს არას
 დაიჭერს. აფუფუნებს, ანაზებს, ფეხ ქვეშ ეგება და,
 გარწმუნებთ, საყვარელი რომ ჰყოლოდა, ისე არ უა-
 ლერსებდა, როგორც ტარტიუჭს უაღერსებს. სუფ-
 რას გავშლით, და სუფრის თავში იმას გამოსჭიმავს;
 საქმელს მოვიტანთ, ყველაზედ უწინ იმას მიართმევს
 და რაც კარგი ნაჭრებია, სულ წინ დაუღაგებს.
 იმასაც რა ეხარჯება? თითო იმისთანა ლუკმას გა-
 დააგდებს, რომ დამშეულ მუშას გაუჭირდება. ათი
 კაცის ოდენსა სჭამს, ღორივით იყრის ყველაფერს.
 აუვარდება მერე ბოყინი და ჩვენი ბატონი კი თავს
 ევლება სასახუნებელს აწვდის. გიჟია, გიჟი! ტარტიუ-
 ჭის იქით აღარა სწამს-რა! ტარტიუჭს შეჭხარის და
 ტარტიუჭსა იფიცავს! ყოველი მისი სიტყვა ახალ
 მცნებად მიაჩნია და ყოველი მისი საქციელი—სას-
 წაულად. მერე იმ გაიძვერამაც გაუგო ბატონს სი-
 სუსტე და ისე იქცევა, რომ უფრო და უფრო თვალს
 უბამს. აქაო და ბატონს მოსწონსო, მთელი დღე
 ჩვენს დარიგებაში და ქადაგებაში არის. იმისთანა
 გაიძვერა რამ არის, იმისთანა ფლიდი და თვალთმაქცი,
 რომ ცალი არავინ ეყოლება. მოსამსახურეც რომ
 თავისავით გაქნილი ჰყავს! ამას წინად მოგვდგა და
 ლანძღვა დაგვიწყო — სამკაულები რად გინდათო?!
 ზოგს საკაბე გადაგვიგდო, ზოგს ფერ-უმარბილი,
 ზოგს თავშალი. ხატთან ხელსახოცი გქონ-
 და დამალული; როგორღაც მიეგნო, გადმოიღო
 და ლუკმა ლუკმად აქცია: არა გრცხვენიათ, თქვე

სულ-წაწყმედილნო, წმიდა ხატთან სატანისაგან შე-
მოღებულს სამკაულს როგორ ინახავთო?!

სცენა მესამე

ელმირი, მარიანი, დამი, კლქანტი, დორინი.

ელმირი. რა კარგი ჰქენ, რომ არ წამოხვედი: რაც აქ დაგვაკ-
ლო, იქ შეგვისრულა... ჩემი ქმარი დაეინახე. წაეალ,
შინ დაეუხვდები.

კლქანტი. მე კი აქ დავუცდი.

სცენა მეოთხე

კლქანტი, დამი, დორინი.

დამი. იქნება ჩემი დის ქორწინების შესახებ უთხრათ რამე მა-
მა-ჩემს. ტარტიუჭი წინააღმდეგია ჩემის დის გათხო-
ვებისა და ის გვირევს საქმეს, თორემ მამა-ჩემი აქა-
მდე ან ჰოს იტყოდა, ან არას. თქვენ ხომ მოგეხსე-
ნებათ, ბიძა ჩემო, რად ვცდილობ მარიანის გათ-
ხოვებას: იქნება მერე ჩემი საქმეც გავირიგო.

დორინი. მობრძანდება.

სცენა მესამე

ერგონი, კლქანტი, დორინი.

ერგონი. აა... ცოლის ძმას გაუმარჯოს!

კლქანტი. სიძე-ბატონს ვახლავარ, სიძე ბატონს! მადლობა
ღმერთს, მშვიდობით დაბრუნდი.

ერგონი. დორინ! (კლქანტს) უკაცრავად, შენი კირიმე! ცოტა
ხანი მომითმინე, ვიდრე გულს დავიმშვიდებდე და

ოჯახის ამბავს გავიგებდე. როგორა ხართ, დორინ?
რას შერებით, რას აკეთებთ? ახალი ხომ არაფერი
მომხდარა ამ ორ დღეში?

დორინი. ქალბატონი გააცივა გუშინწინ, მერე სიცხე მისცა
და საღამომდე არ გამოწვლივია. იმისთანა შაკიკი
ჰქონდა, რომ კინალამ თავის ქალა ავარდა.

მარგანი. ტარტიუჭი?

დორინი. ტარტიუჭს რა უშავს? საშობაო ქოსმანივით ჩასუ-
ქებულა და იმისთანა მშვენიერ ფერზედ არის, რომ
მტერსაც კი შეშურდება.

მარგანი. საწყალი კაცი!

დორინი. საღამოზედ ქალბატონს გულს ჰიდლილი აუვარდა
და ვახშმად ხელი არაფრისთვის უხლია.

მარგანი. ტარტიუჭი!

დორინი. სუფრაზედ მარტოდ მარტო გამოიქიმა და მშვენი-
ერად შეექცა: ორი დედალი შექამა და ერთი კარგი
ცხვრის ბარკალი.

მარგანი. საწყალი კაცი!

დორინი. ღამე ისე გავათენეთ, რომ ქალბატონს თვალი არ
მოუხუჭავს. ისე შეკვიწუხდა, რომ ჩვენც აღარ დავ-
წექით და მთელი ღამე თავს ვადექით.

მარგანი. ტარტიუჭი?

დორინი. ადგა თუ არა ვახშმიდან, მაშინვე თავის ოთახისკენ
გასწია. ჩაწვა ღამაზად თავის ლოგინში, ყურ ქვეშ
ყუათუკი ამოიღო და მთელი ღამე ისე ეძინა, რომ
ფეხი არ გაუნძრევია.

მარგანი. საწყალი კაცი!

დორინი. ბოლოს, როგორც იყო დაგვთანხმდა ქალბატონი და
სისხლი გამოიღო. მაშინ კი უკეთ შეიქნა, ღვთის
წინაშე.

მარგანი. ტარტიუჭი?

დარინი. ქალბატონმა სისხლი გამოიღო, ადგა და საუზმე-ზედ ისე ლამაზად გამოიბრუვა წითელი ღვინით, რომ უკეთესი არ შეიძლება.

მარგანი. საწყალი კაცი!

დარინი. და ახლა ორივე კარგად გახლავან. მე გიახლებით და გაეახარებ ქალბატონს: ვუამბობ, როგორი სიყვარულით მკითხავდით მის ამბავს.

სცენა მეთხუთსე

მარგანი და კლეანტი.

კლეანტი. ვერა ხედავთ. ჩემო სიძე, როგორ მასხარად გიგდებთ ეგ გოგო? და, ღმერთმა ხომ იცის, მე თქვენი წყენა არ მინდა, მაგრამ მაინც მართალი უნდა მოგახსენო, კარგს გიშვრებათ, რომ დაგცინით. გაგონილა, ვეეო! ისე როგორ გაგიტაცათ ვილაცა მაწანწალამ, რომ აღარც თქვენი თავისა გაგონდებათ რა, და აღარც თქვენი ცოლშვილისა. განა ის არა კმარა! ოხერ-ტიალს, ვილაც მაწანწალას ბინა მიეცით, რომ ახლა...

მარგანი. კმარა, ჩემო ბატონო, კმარა! თქვენ არ იცნობთ იმ კაცს, რომლის ავს აგრე ადვილად ბრძანებთ.

კლეანტი. დეე ნუ ვიცნობ, თუ კი თქვენ აგრე გნებავთ. მაგრამ კაცი თავისი საქციელით იცნობა და...

მარგანი. მერწმუნეთ, სულში ჩაიძვრენთ, რომ იცნობდეთ, სალოცავ ხატად დაისვენებთ. იცით, რა კაცია!... იცით, რომ კაცს... ჰო!... დიად... ერთი სიტყვით საკვირველი კაცია! რასაც ქადაგებს, თითონაც იმას ჩადის, სინილისის ქენჯნისა არა იცის-რა, და დიდი ხანია შეგნებული აქვს ქვეყნიური არარაობა და ამოგება. სულ სხვა კაცად ვხდები, იმის ბაას რომ ვისმენ; იმის ზედ გავლენით შეძიძლიან მე უძღურს

ავიძულო ყოველივე მიწიერი, თვით უსაყვარლესი ჩემი ნათესავი და მეგობარი, და სრულიად თავისუფლად ვგრძნობდე სულს. დღესვე რომ დამეხოცნენ ყველანი—და, ძმა, ცოლი და შვილი,—ისე არას ვიდარდებ, როგორც შარშანდელი თოვლის გადნობას.

კლკანტი. კარგი მოუვა, კარგი გავლენა იმას ჰქონია!
 ორგანი. ოჰ, რომ იცოდეთ, როგორ შევხვდით ერთმანეთს, იქნება თქვენც ჩემსავით შეგყვარებოდით. ეკკლესიაში ისე არ შევიდოდი, რომ ისიც არ მოსულიყო. იქვე ჩემთან მოვიდოდა და მუხლს მოიყრიდა. იმისთანა გულმხურვალეთ შეჰლაღადებდა უფალს, რომ მთელის კრებულის ყურადღება იმისკენ იყო მიქცეული: მწარედ გმინავდა, თავს ქვას ახლიდა და გულში ცემით თვალცრემლიანი შესთხოვდა ყოველად შემძლებელს. რა დამინახავდა შინისკენ მიმავალს, წინ გამისწრებდა, კარებში მელიოდებოდა და აიაზმის წყალს მომაწოდებდა. მოსამსახურეც ხომ თავისავით ღვთის მმოსავი ჰყავს, უნდა იცოდეთ... დიად, მოსამსახურესაგან გავიგე, ვინც იყო და რა შეძლების პატრონი. ცოტა რამ შევთავაზე, მაგრამ გაანაწილა და უმეტესი ნაწილი უკანვე დამიბრუნა: მეტის მეტია, ბატონო, მეტის მეტია, ნახევარიც მეყოფა! რა ღირსი ვარ მე უბადრუკი თქვენის წყალობისაო! და რაკი ვეურჩებოდი და არ ვართმევდი, იქვე ჩემ თვალწინ, გლახებს გაუნაწილა და დაურიგა. ბოლოს, როგორც იყო, შინ მივიტყუე და აღარ გაეუშვი. ის არის და ის, ბედი ეწვია ჩემს ოჯახს. იმასაც გაგიჟებით ვუყვარვარ და ჩემი სიყვარულით ჩემს ცოლსაც კი ჰპატრონობს: ყოველთვის მეუბნევა, თუ ვინმე ეარშიყება და ერთი ათად უფრო ძალიან იქვიანობს, ვიდრე თითონ მე. თქვენ ვერც კი წარმოიდგენთ, რა წმიდა კაცია! არცკი დაიჯერებთ,

კიდევ რომ მოგახსენოთ: წვრილმანი რამ მოუვა, ისეთი, რომ სათქმელადაც კი არა ღირს: წაიშენს თავში და პირში, ღმერთო შეგცოდე, სული წავიწყბიდეო. ამას წინად კინალამ ჭკუაზედ შეიშალა საწყალი: ვლოცულობდი, ღმერთს ვვედრიდი, ამდროს რწყილმა მიკბინაო... დავიჭირე და გავსრისე... სატანამ შემაცდინაო.

კლეანტი. რა ვქნა, თქვენა ხართ გიჟი, ჩემო სიძეე, თუ მე მხდით გიჟად? დამცინით, თუ რა არის, ეზაგ სისულელეს რომ ჩმახავთ?!

ერგიანი. ფთხილად, ფთხილად, ურწმუნოვ, ღმერთს ნუსკოდავთ! მაგრამ რა? თქვენი სული რომ სატანის კერძია, ეგ დიდხანია ყველამ ვიცით.

კლეანტი. ემანდა თქვენი და თქვენისთანების პასუხი: ურწმუნო ხარ, ღმერთსა სკოდავო. თითონ ხომ ბრმანი არიან და უნდათ სხვაც დააბრმავონ. თუ არ გარყენილებსთვის, რად გინდა რომ თვალს ახელო? თქვენი აზრით, ღმერთსა სკოდავს და უარჰყოფს, ვინც ფარისევლების წინაღმდეგია. მაგრამ თქვენ რაც გინდათ ბრძანეთ, მე ჩემსას არ დაეიშლი. მე ყველგან და ყოველთვის დაურიდებლივ ვიტყვი ჩემსას და თქვენ და თქვენისთანები თუ დამძრახავენ, ღმერთმა ხომ იცის გულთამხილავმა ჩემი პასუხი. ან როგორ არა ვსთქვა? რამდენია, რომ ვაჟიკაცის ხმა აქვს გავარდნილი და ნამდვილად კი მხდალზედ მხდალია? რამდენია, რომ დღე და ღამ ლოცვებს ბუტბუტებს და საქმით კი ქვეყნის დამლუპველია? როგორც კარგი ვაჟიკაცი არ იკადრებს კვებნას და ბაქიობას, ისე გულწრფელი ღვთისმმოსავი მოერიდება ხალხში თავის გამოჩენას და ყურადღების მიპყრობას. არა, ნუ თუ თითონ თქვენ კი ვერ არჩევთ თვალთმაქცს, ფარისეველს და ჭეშმარიტ ღვთის მმოსავს? ნუ თუ ერთ-

საც და მეორესაც ერთნაირად მოექცევით და ერთნაირად მოიწონებთ ადამიანის ნამდვილ სახეს და მის ნიღაბს? ნუ თუ განსხვავებას ვერ ჰპოვებთ გულწრფელსა და თვალთმაქცს შორის, ჭეშმარიტსა და ყალბს შორის? ნუ თუ ლანდს ადამიანად მიიღებთ და ყალბს ფულს კარგ ფულად? უცნაური რამ არის ადამიანი: სულ იმის ცდაშია, რომ ნამდვილი თავისი ბუნება არავის დაანახვოს. ღვთის მოცემულს არც ნიქს სჯერდება, არც გონებას; ცდილობს ხალხის თვალში მეტად გამოჩნდეს, ვიდრე შეუძლიან, იჭიმება, იფხრიწება და სამარცხვინოდ ხდის ყოველს თავის ღირსებას.

ზრგოანი. დიად, ჩემო ბატონო, ჩვენს დროში მარტო თქვენ-ლა ბრძანდებით მსწავლულთ-მსწავლული და ბრძენთა-ბრძენი. თქვენ-ლა ბრძანდებით წინასწარმეტყველი, ჭეშმარიტების მოციქული, კატონი, სოლომონ ბრძენი და თქვენს გარდა სხვა ყველა ტყის ნადირი და მხეცია, ოტროველა რეგვენია.

კლეხანტი. ღმერთმა ხომ უწყის, ჩემო სიძევ, მე არც მსწავლულად მიმაჩნია თავი, არც კატონად და არც სოლომონ ბრძენად. მაგრამ რაც უნდა უსწავლელო ვიყო, ჭეშმარიტის და ყალბის გარჩევა კი მაინც ვიცი. ქვეყნად სარწმუნოების მეტი ხომ არა გაგვაჩნია რა სასუფეველის მოსაპოვებლად და რა გასაკვირველია, რომ ყოველგვარ ყალბის მქნელს და ფლიდს შორის უმეტესად სარწმუნოების შემარცხვენელი თვალთმაქცი ავითვალწუნო! განა საზიზღარი არ არის ფარისეველი, რომელიც ადამიანის უწმინდესს გრძნობასაც კი არ ინდობს, და პირადი, წუთიერი კეთილ-დღეობის მისალი წევად, ღმერთს შეუდგება ურწმუნო! სარწმუნოებას ხელობად და სავაქროდ გაიხდის, მუხლის თავზედ ცოცვას დაიწყებს, სულ რაღასაც ბუტბუტებს და გულში მუშტს იცემს. ხალხს ჭკუა თვალში აქვს და

რა მოინდომოს სულმა და გულმა, რომ ამ ხალხმა მე არ მომანიჭოსო. განა საზიზღარი არ არის ფარისეველი, რომ ხალხში ისეა მიკრძალებული, თითქო ქაჩველას ვერ გასრესავსო, და პირადი ინტერესების დასაცავად კი ძმას არ დაინდობს! განა საზიზღარი არ არის თვალთმაქცი, რომ ენა ტკბილად აქვს მოქარგული და გული გესლითა აქვს აღსაფხველი! არც ღმერთი სწამს, არც ხატი, არც სჯული და მოყვასი, და სარწმუნოებას იარაღად იხდის თავის ბინძურ წადილთა მისაღწევად. კიდევ კარგი, რომ აღვილი საცნობი არის ქვეყნის გამრყენელი, თორემ დაიღუპებოდა ქვეყანა. კაცმა მოინდომოს, თორემ ბრმაც რომ იყვეს, მაინც იცნობს ფარისეველს და ქეშმარიტს ღვთის-მმოსავს: ბუკსა და ნალარას კი არ დაჰკრავს, ვისაც მართლა სწამს—ხალხო, ხომ ხედავ, რა მლოცველი ვარო! გმინვას და კენესას კი არ დაიწყებენ ეკლესიაში და მუხლზე ცოცვას, რომ ხალხის ყურადღება მიიპყრას და წმიდანის სახელი მოიპოვოს. ვისაც ქეშმარიტად სწამს და სასუფეველის მოპოვებას ცდილობს, საიქიოსას ცდილობს და არა სააქაოსას, და სახალხოდ არ გამოიტანს თავის რწმენის წმიდათა წმიდას. საქმით ამტკიცებს, ვისაც მართლა სწამს და კვებნას და ყიფინას არ საჭიროებს. ღვთისნიერი კაცი არც დარიგებით შეაწუხებს ვისმე, არც თავისი მაგალითით, და თავის დღეში არ გასწირავს ადამიანს, რაც უნდა ცოდვილი იყოს. მადლიანს ცოდვა სძულს და არა ცოდვილი. მეც მარტო ამისთანას ვცემ პატივს და მარტო ის მიმაჩნია ღირსეულ და სამაგალითო ქრისტიანად. თქვენი მეკობარი კი, თუ მართალს მათქმევენებთ, სულ სხვა ჯურის კაცია და, არ ვიცი, რითი აგიბათ თვალი, რომ მისი საყალბე ვერ შეგიგნიათ.

ფრგანო. გაათავე, ბატონო ჩემო ცოლის ძმავ?

კლექანტი. დიად.

მარგანი. (მიდის) თქვენი უმოჩინოესი მონა.

კლექანტი. ერთი სიტყვა კიდევ, ჩემო სიძევ. მაგ ლაპარაკს თავი დავეანებოთ. გეხსომებათ, რომ ვალერს ქალის მიცემა აღუთქვით?

მარგანი. დიად.

კლექანტი. ქორწინების დღეც დანიშნეთ.

მარგანი. მართალია.

კლექანტი. მაშ რაღად აგვიანებთ?

მარგანი. არ ვიცი.

კლექანტი. იქნება სხვა განზრახვა გაქვთ რამე?

მარგანი. შეიძლება.

კლექანტი. იქნება გინდათ თქვენს სიტყვას უმტყუნოთ?

მარგანი. მე მაგას არ მოგახსენებთ.

კლექანტი. დამაბრკოლებელი, მგონი, არაფერი გაქვთ, რომ აღუთქმული აუსრულოთ?

მარგანი. ვინ იცის?

კლექანტი. ჰო, თუ არა, მითხარით და გაითავეთ! რა ცოცხალი თევზივით მისხლტებით ხელიდგან. ვალერმა მთხოვა თქვენი ნახვა.

მარგანი. გმადლობ, შენ ღმერთო, ამ წყალობისთვის.

კლექანტი. ჰო და რა პასუხი მივუტანო?

მარგანი. რაც თქვენი სურვილი იყოს.

კლექანტი. საჭიროა, თქვენი განზრახვა ვიცოდე. რას აპირებთ, არ იტყვით?!

მარგანი. რასაც ღმერთი ინებებს.

კლექანტი. ახირებულა, თქვენმა მზემ. ვალერს რომ სიტყვა მიეცით, აუსრულებთ თუ არა!

მარგანი. მშვიდობით ბრძანდებოდეთ!

კლექანტი. (მარტო) წასულია ვალერის საქმე და რაც მალე შევატყობინებ, ის ეგობინება.

მოქმედება მეორე

სცენა პირველი

ერგანი, მარანი.

ერგანი. მარანი.

მარანი. რას მიბრძანებთ?

ერგანი. აქ მოდი, მინდა საიდუმლოდ გითხრა რამე.

მარანი. (ერგანს, რომელიც აქაურებას ათვალეურებს) რას ეძებთ?

ერგანი. მინდა დავრწმუნდე, რომ ყურს არაეინ გვიგდებს. ჰო, არაეინ ყოფილა. აი, შვილო, რა უნდა გითხრა: როგორც ყოველთვის მამის მასიამოვნებელი იყავი, ისე ღირსეულადაც მინდა დაგაჯილდოვო.

მარანი. ღმერთმა თქვენი სიყვარული და წყალობა ნუ მომაკლოს.

ერგანი. ერთიც და მეორეც შენზედ არის დამოკიდებული, შვილო!

მარანი. ვიცი, ბატონო, და სასახელოდ მიმაჩნია თქვენი სიყვარული.

ერგანი. შენ გიშველა ღმერთმა. როგორ მოგწონს, შვილო, ტარტიუჭი, ჩვენი სტუმარი?

მარანი. მე?

ერგანი. დიად, შენ. ნუ შვილო, ნუ გრცხვენინან; აბა ვნახოთ, რას მეტყვი.

მარანი. რა ვიცი! ტარტიუჭისას, რაც გნებავთ, იმას მოგახსენებთ.

სცენა მორე

ფრგონი, მარანი, დარანი (შემოიპარება და
 ფრგონს უკან აძრუდგება)

- ფრგონი. აი ჭკვიანი სატყვა მაგასა ჭკვიან! ჰო და მე მნებავს, შეილო, შენგან გავიგონო, რომ ყოველი ღირსებით აღსავსე კაცია ჩემი მეგობარი; რომ შენი გული უკვე იმას ეკუთვნის და ბედნიერი მაშინ იქნება, როდესაც ტკბილი უღელით შეუერთდები.
- დარანი. რაო?
- ფრგონი. ეს ვინ იყო?
- მარანი. რაო? რა მიბრძანეთ?
- ფრგონი. ვინ იყო, მეთქი?
- მარანი. იქნება ყურმა მოგატყუათ?
- ფრგონი. რას იტყვი, შეილო?
- მარანი. ვინ გნებავთ, მამა ჩემო, რომ ყოველი ღირსებით აღსავსედ მიმაჩნდეს და საქმროდ მენატრებოდეს?
- ფრგონი. ტარტიუჭი.
- მარანი. სრულიადაც არა, მამა-ჩემო, ღმერთს გეფიცები, არა! ნეტა, რამ გაფიქრებინათ, რომ მე მაგისტანა საზიზ-ღარს აზრს გავიტარებდი ვულში.
- ფრგონი. მე ასე მსურს და ასე უნდა იყოს.
- მარანი. როგორ! თქვენ გნებავთ, მამა-ჩემო...?
- ფრგონი. დიალ, მე მნებავს, ჩემო კარგო, ტარტიუჭის დანათესალება და ამ მიზნით ქალს ვაძლევ. ტარტიუჭი შენი ქმარი უნდა იყოს, მე ეს უკვე გადავწყვიტე და რადგან შენის გათხოვების შესახებ მე... (დარანს დაინახავს) აქ რა გინდა შენ? ისე როგორ გაგიტაცა ცნობის მოყვარეობამ, რომ შემოგვეპარე და ყურის-გდება არ ითაკილე?
- დარანი. უნდა მოგახსენოთ, ჩემთვის ახალი აღარ გახლავთ ეგ ამბავი და ამას წინათაც მოგვარ ყური რაღაცა

ქორებს, მაგრამ მაგისტანა სისულელეს რა დამაჯერებელი რებიანება?

ოჯგონი. მერე რას ხედავ მანდ დაუჯერებელს?

მარანი. დაუჯერებელი როგორ არ გახლავთ, ბატონო, რომ თქვენი სიტყვაც კი არა მჯერა.

ოჯგონი. ჰო და მე ვიცი, როგორც დაგაჯერებთ.

დოჯანი. ბრძანეთ, ბატონო, ბრძანეთ, რამდენი ხანია გულიანად აღარ მიცინია.

ოჯგონი. სასაცილოს კი არა, მე იმას ვბრძანებ, რასაც ხვალ თქვენი თვალითა ნახავთ.

დოჯანი. იჰ, კარგით ერთი!

ოჯგონი. ღმერთმან იცის, არ გეხუმრები.

დოჯანი. მართალი კი არ გეგონოთ, ქალბატონო: დღეს მეტად კარგ გუნებაზედ ბრძანდება ბატონი და ხუმრობს.

ოჯგონი. მე გეუბნებით...

დოჯანი. რომ არც კი ეცინება!

ოჯგონი. შენს წერას ხომ არ აუტანიხარ, გოგო?

დოჯანი. მჯერა, ბატონო, მჯერა! როგორ? ჭკვიანი კაცის შეხედულება მქონდეს, ე მაგოდენი წვერი დამეშვას და ისე გავვიქდე, რომ...

ოჯგონი. აჰა, თუ არ შემომელახოს ერთი სულიერი!

დოჯანი. რადა, ბატონო? არ შეიძლება, გულ დამშუადებით ვილაპარაკოთ! არა, დაგეცინით, თუ რა არის, მტკნარს უაზრობას რომ გვიბრძანებთ! ასი ქალი რომ მყავდეს, ერთს არ მივცემ იმ მუზმუზელას. ან რა ნახეთ იმაში სახარბიელო? რას შეგძენთ, ნეტავი, იმისი გატლევით ჯიბე და ქისა? განა ქვეყანაზედ კაცი გაწყდა, რომ ტარტიუფს ქალს აძლევთ?

ოჯგონი. ჩუ! გაჩუმდი, შე სულელო! სწორედ იმიტომ არის ყველასაგან პატივისცემი, რომ არაფერი აბადია. სიღარიბე საძრახისი არ არის და მეტადრე იმისთანა წმი-

დანისთვის. იმას მიწიერი, წუთი-სოფლისა არა უნდა რა და საიქიოს იმზადებს დიდებას და განსვენებას. იცი, რამოდენი სარჩო-საბადებელის პატრონი ყოფილა? მაგრამ რაკი სულის საქმეს შესდგომია, უარ უყვია ყოველი სიმდიდრე. როცა სიძველემ შემოვიყვან სახლში, დავებმარები და თავის მამა-პაპეულ მამულს გამოვუსყიდო. თუ არა და რაც უნდა ჯიბე გატლექილი იყოს, მაინც ცხადად ეტყობა, რომ პატიოსანი კაცია და პატიოსანის გვარის შვილია.

დარბანა. დიად, ის მოგახსენებთ მაგას, ის იკვების და — იქნება თქვენც დამეთანხმობთ — ეგ ამოება არად შეჭფერის მის წმინდანებას. კაცი რომ სულის საქმეს შეუდგება, გვარიშვილობით და სიძდიდრით აღარ უნდა ამოყობდეს. სად ღვთის-მშობსავი, ლოცვით და მარხვით მისუსტებული, და სად ეგ კვებნა და ბაქიაობა? მაგრამ მგონი გწყინთ ჩემი სიტყვა. მაშ თავი დავანებოთ იმის დიდებულ შთამომავლობას და თითონ იმაზედ ვილაპარაკოთ. ქრისტე-ღმერთი ქკუით იცნესო, ნათქვამია. არა, ვილაც მაწანწალას რომ ქალს აძლევთ, იმას კი აღარა ფიქრობთ, რა შედეგი მოჰყვება მაგ კავშირს? განა არ იცით, ქალს რომ ძალად გაათხოვებენ, განსაცდელს მიაყენებენ მის ნამუსს და პატიოსნებას? ქალის ნამუსი მის ქმრის ხელთ არის; ვაი იმისი ბრალი, თუ ვერ მოახერხა და გულის გზა ვერ უპოვნა: ქვეყნის მასხარა გახდება, იმოდენა რქები გამოუვა გამოტვინებულ თავზედ. ან არა და ვინ იქნება გიჟი, რომ ძალად გადაკიდებულს, ძალით გამარჯვებულს ქმარს არ უღალატოს. ჰო და იმას მოგახსენებდით: სულით ხორცამდე წაწყმედილი უნდა იყოს მამა, რომელიც ქალს ძალად გაათხოვებს და უნამუსობის გზაზედ დააყენებს! სააქაოსაც შერცხვენილი და საიქიოსაც წაწყმედილი!

მარგარიტა. მაგის დარდი ნუ გაქვს, კარგი დამრიგებელი ეყო-
 ლება.

დარია. კარგ მთქმელს კარგი მსმენელი უნდაო. მე კი არ
 გარიგებთ, რომ ყურსაც არ იბერტყავთ.

მარგარიტა. კიდევ! ფთხილად მეთქი! ემაგ გადარეულს კი არ
 აპყვე, შვილო. მე მამა ვარ შენი და შენზედ უკეთ
 ვიცი, რა გაგახარებს და რა გაგაბედნიერებს. მარ-
 თალია, ვალერს აღვუთქვი, ქალს მოგცემ მეთქი,
 მაგრამ ძალიან თამაშობს თურმე ქალაღდს; გარდა
 მაგისა, ძალიან გარყვნილი კაცი უნდა იყოს და ეკლე-
 სიაში ხომ სრულიად დაიარება.

დარია. რაკი თქვენ ვერა ჰხედავთ! იქნება გნებავთ, ეკლე-
 სიაში იმ დროს და იმიტომ დაიარებოდეს, რომ თქვენ
 დაგენახვოთ? ეგ მარტო თქვენ ტარტიუფს შეუძ-
 ლიან.

მარგარიტა. ხმა გაიკმინდე! მე შენ არას გეკითხები, ერთი სიტ-
 ყვით, ღმერთმა მოიხედა ჩემკენ, რომ ამისთანა
 ღირსეული კაცი მომივლინა სასიძოდ. რა ვიცი,
 რა უნდა ინატროს ქალის გულმა, რომ ამისთანა,
 ყოველისფრით შემკულმა, ქმარმა არ მიანიჭოს. რომ
 გესმოდეს, შვილო, რა ბედსა გწევ, დაჩოქილი შე-
 მებვეწებოდი, ქორწინების დაჩქარებას. შაქარივით
 შეადნებით ერთმანერთს, გვრიტებივით ილულუნებთ
 თქვენს ბუღეში და თქვენზედ უბედნიერესი და უტკბე-
 სი ცხოვრება, მგონი ბევრს არა ჰქონდეს წუთი
 სოფელში. მორჩილი და მოსიყვარულე ქმარი გე-
 ყოლება; ისე მოჰქნი ხელში, რომ რასაც მოინდოსებ,
 იმას უზამ.

დარია. რქებს გამოაბამს და იმას უზამს.

მარგარიტა. სუ, შე უნამუსო, შენა!

დარია. რქოსანთა ჯიშისა გახლავთ, ბატონო, განა არ ეტ-
 ყობა?

მარგალიტა. ვერა ხედხვთ ამ აჯილღას! როხავს და როხავ მოშორების
ლილი წისქვილივით.

დარია. თქვენი სიკეთე მინდა, ბატონო, გული მტკივა და
იმიტომ მოგახსენებთ.

მარგალიტა. გმადლობ, ტყუილათ გულს ნუ იტკენ და ჩუმაღ
იყავ!

დარია. თქვენი სიყვარული მალაპარაკებს...-

მარგალიტა. არ მინდა შენი სიყვარული.

დარია. თქვენ ვინა გკითხავთ? მე მინდა და მიყვარხართ!

მარგალიტა. ღმერთო, მიხსენ...

დარია. ძვირად მიღირს თქვენი ღირსება და სახელი. არა,
მე არ შემოძლიან გაჩუმებული ვიდგე, როდესაც თქვენს
პატიოსან ოჯახს, ჩირქის მოცხემას უქადით.

მარგალიტა. აღარ გაჩუმდები, შე წყეულო?!

დარია. ან რა სინიღისმა უნდა გამიძლოს, რომ კლდიდან გა-
დავარდნას აპირებდეთ და არ დაგიჭიროთ?

მარგალიტა. გაჩუმდები თუ არა, შე გველის წიწილო?..

დარია. დამიხედეთ ღვთის—მმოსავს! ხედავთ, როგორ გაბრა-
ზდა!

მარგალიტა. აქ მომებჯინა სისხლი! რომ ვეღარ გაგაჩუმე! გაჩუმ-
დი, ადამიანო, გაჩუმდი!

დარია. კარგი, გაჩუმდები, მაგრამ, ნეტავი ვიცოდე, ფიქრსაც
დამიშლით? არ ვიტყვი, მაგრამ მე ჩემსას მაინც ვი-
ფიქრებ.

მარგალიტა. იფიქრე, ჯანდაბას შენი თავი! ეცადე... (თავის ქაჯს)
წინააღმდეგი აღარა გამაგონო რა, თორემ... კმარა...
მე ჭკვიან კაცს მეძახიან, და ასჯერ გავზომე. ვიდრე
მოვქრიდი.

დარია. (იქით) გავსკდები, თუ პასუხი არ გავეცი.

მარგალიტა. მართალია, ყმაწვილი კაცი არ არის შენი საქმრო,
რომ, დაინახო თუ არა, მაშინვე გულში ჩაიძვრინო,
მაგრამ იმოდენი ღირსებით არის შემკული...

დოჩინა. დიალ, ღორის დინგია!

ოჩგონი. შეხედულობით რომ არც კი მოგეწონოს, სხვათრივ მოიგებს შენს გულს.

დოჩინა. და მარტორქას დაემსგავსება. (ოჩგონი დოჩინისკენ მიბრუნდება და გულ-ხელ დაკრებილი შესტკერის). მე ვყოფილიყავ ქალბატონის ალაგას! ვნახავდი როგორ შემირთავდა ვინმე ჩემდა უნებურად! საკუთარი თვალით ვაყურებივინები, როგორ იცის დედაკაცმა ჯავრის ამოყრა.

ოჩგონი. (დოჩინს) მაშ ჩემა სიტყვა ქარი ყოფილა, რაღა?

დოჩინი. ნეტა, რა გინდათ? მე თქვენ არ გელაპარაკებით.

ოჩგონი. მაშ ეგ რა არის.

დოჩინი. ჩემი ფიქრებია!

ოჩგონი. (იქათ) ძალიან კარგი. ეს უღვაში მომჭერით, აი ეს ცალი უღვაში, თუ ხუთივე თითი ნიშნად არ დავასვი ლოყაზედ. (მოკემზადება სილის გასაკრავად. თავის ქაღს ელაპარაკება, უოკელ სიტყვაზედ გოგოს შესტკერის. დოჩინი გაჭიმული დგას და ხმას არ იღებს). ასე შეილო, უნდა იცოდე, რომ მამა-შენი შენთვის ავს არას იზრუნავდა; უნდა დამეთანხმო, უკეთესს საქმროს.... ვერც კი წარმოიდგენდი... (დოჩინს) რატომ აღარას ამბობ?

დოჩინი. სათქმელი აღარა მაქვს-რა.

ოჩგონი. ერთი სიტყვა კიდევ....

დოჩინი. აღარა მსურს, არ მინდა.

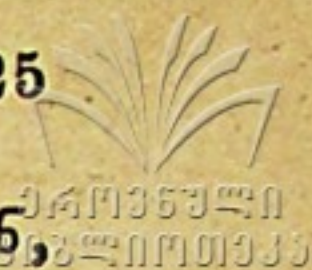
ოჩგონი. რომ იცოდე, როგორ მქავა ხელის გული...

დოჩინი. ფულს მიიღებთ, ბატონო!

ოჩგონი. იმას გეუბნევოდი, შეილო, უნდა დაემორჩილო ჩემს სურვილს და ტარტიუჭსაც ისე მოექცე, როგორც შენს საქმროს.

დოჩინი. (გაიქცევა) თქვენ შეირთეთ, თუ აგრე მოგწონთ!

ფრგონი. (სილას მოუქნევს, მაგრამ გოგო აღარ დახვდება). **შენ,** შეილო, მოახლე კი არა, კირი შემოგიყვანია ჩემს სახლში, კირი! წავიდე, გავეცალო, თორემ ცოდოს შემამთხვევს რასმე ეგ ღვთისაგან დაწყევლილი, ეგა! გამაბრაზა, სისხლი ყელში მომაბჯინა, რაღა ლაპარაკი შემიძლიან. წავალ, გავივლი, იქნება ჰაერზედ დავმშვიდდე.

სცენა მესამე

მარია და დორინა

დორინა. რა ვქნა, რა დაგემართათ? ხმას ვერ ამოიღებდით? არ შეგეძლოთ თქვენი გულის პასუხი თქვენვე მოგეხსენებინათ მამი თქვენისთვის. ნუ თუ ისე მოისმინეთ ეგ საზიზღარი წინადადება, რომ გული არ აგიშუოთდათ? განა თქვენს მაგივრად მე უნდა ვლაპარაკობდე?!

მარია. არ იცი, განა რა ახირებული კაცია, მამაჩემი? რა ვქნა?

დორინა. ყოველივე, რითიც კი ამ განსაცდელს აიციდნო.

მარია. მაგალითებრ?

დორინა მოახსენეთ, რომ სიყვარული ბრძანებით არ არის; მოახსენეთ, რომ ქალი თავისთვის თხოვდება და არა თავის მამისთვის; მოახსენეთ, რომ ქმარი ქალს თავისთვის უნდა და თითონ უნდა მოსწონდეს და არა მის მამას. მოახსენეთ, რომ ტარტიუჭი თქვენ არ მოგწონთ და, თუ აგრე ძალიან მოსწონს ბატონ მამათქვენს, თითონ შეირთოს, თქვენ რას ჩაგციებიათ!.

მარია. გოგო, მაშაა მშობელი, მაგეებს როგორ გავუბედავ!

დორინა. კარგი და პატიოსანი, მაგრამ საქმეს არ უნდა დავუკვირდეთ? ვალერს გაგიყვებით უყვარხართ და გთხო-

ულობთ კიდევ. ერთი მიბრძანეთ: გიყვართ ვალერი,
თუ არა?

მარიანი. რა გულქვა ხარ, დორინ! განა შენ მაგას უნდა მეკითხებოდე? განა ასჯერ მინც არ გადამიშლია შენთვის ჩემი გული? არ იცი, განა, რა საშინლად წაჰკიდებია ამ დამწვარ გულს ვალერის სიყვარული?

დორინი. მერე ვინ იცის—ენა ამბობდა, თუ გულიც ემოწმებოდა?

მარიანი. ნუ, დორინ, ნუ შეურაცხყოფ. განა არ იცი, რომ ჩემი ენა ყოველთვის გულის მოპასუხეა.

დორინი. ერთი სიტყვით: ვალერი გიყვართ?

მარიანი. ოჰ, როგორ მიყვარს!

დორინი. და როგორ გგონიათ, იმასაც უყვარხართ?

მარიანი. მგონი, რომ ვუყვარვარ.

დორინი. და, ორივეს ციურ მანანასავით გენატრებათ შეუღლება?

მარიანი. გენატრება და აგრე!

დორინი. ტარტიუქს რაღას უბირებთ?

მარიანი. თავს მოვიკლავ და ტარტიუქს კი არ გავყვები.

დორინი. (დაცინვით) მართლა ქა, სრულებით გადამავიწყდა ეგ გარემოება: სიკვდილისთანა კარგი რა არის გაჭირებიდგან თავის სახსნელად! სიკვდილი მალამოა გაჭირებულისა, ხსნა და წამალი!.. სწორედ ცოფი მომერევა, მაგისთანა უაზროს რომ მეტყვიან რასმე.

მარიანი. რა ვქნა, რა გაჯავრებს, დორინ? ისე როდი უნდა გაჯავრდე, რომ აწყენინო ვისმე.

დორინი. მე არაფრად მიმაჩნია იმ ქალის წყენა, ვინც თავის სიყვარულის დაცვა არ იცის.

მარიანი. რა ვქნა, რომ არ შემძლიან! ასეთი მოკრძალებული გავუჩენივარ ღმერთს.

დორინი. მოკრძალებული კი არა! შეყვარებული ქალი აფთარს უნდა ჰგავდეს, რომ ვისაც კლანჭი გაჰკრას...

მარიანი. მე ჩემი გავათავე: ვალერი დარწმუნებულია, რომ მიყვარს და ახლა თითონ იცის, რა საშუალებას მიჰმართავს, რომ ტარტიუჭისა და მამი-ჩემისაგან დამიხსნას.

დორონი. რაო, რაო? მამა-თქვენი რომ ერთი ახირებული, კერპი, გაჰკირი რამ იყოს და ტარტიუჭის სიყვარულით თვალე აბმული ვალერს ქალს უჭერდეს, განა ბრალი საწყალო ყმაწვილს უნდა დასდოთ?

მარიანი. რა ვქნა, ქალო, საქვეყნოდ ხომ არ ვიძახებ—ვალერი მიყვარს და ტარტიუჭი იმიტომ არ მინდა-მეთქი! ქალი ვარ, მერიდება, მრცხვენნიან! შენ კი გინდა რომ...

დორონი. არა, არა, მე არა მინდა-რა! მე ვხედავ, რომ თქვენ ტარტიუჭის ცოლობა გნებავთ და, ღვთისა წინაშე, ძალიანაც შევცდები, რომ წინააღმდეგი გირჩიოთ რამე. ან რა გიქო ვიქნები, რომ თქვენი სურვილი ვიკოდე და მე კი—ნუ მიჰყვები გულის-თქმას-მეთქი, ჩაგციებოდეთ. ან რით არის დასაწყენი ბატონი ტარტიუჭი? მშვენიერი წარმოსადეგი ვაჟიკაცია, ყველასაგან პატივცემული და პატივსაცემი, ერთ დროს მდიდრადაც ყოფილა და დიდებაცა ჰქონია... დიდ ცხვირაა, დიდ-ყურა და, დარწმუნებული გახლავართ, ასეთი ყოველიფრით შემკული ქმარი განუსაზღვრელს ბედნიერებას მოგანიჭებთ და ბატონისა არ იყოს, შაქარივით შეადნებით ერთმანეთს.

მარიანი. ოჰ, ღმერთო!

დორონი. როგორ გაგიტაცებენ ვნებანი, იმისთანა ლელწამ ტანის ქმარს რომ ამოუდგებით გვერდში!

მარიანი. კმარა, დორონი, შემიბრალე. თუ იცი რამე, მირჩიე და, ოღონდ ტარტიუჭისაგან დამიხსენ, ყველას ვიზამ, რასაც მეტყვი.

დორონი. თქვენგან არ მიკვირს! ქალი მამის მორჩილი უნდა იყვეს, თუნდა მაიმუნს რთავდნენ ქმრად. თქვენის-

- თანა პედნიერი განა იქნება ვინმე? არ ვიცი. ღმერთ-
თმანი, რას სჩივით? ჯვარს გადაიწერთ და მაშინვე
შან წავიყვანთ თქვენი დიდებული ქმარი; გაგაც-
ნობთ თავის ბებიებს და პაპიდებს, დაჯდებით და სულ
სულის საქმეებზედ ილაპარაკებთ.
- მარტანა. მაშ მაგის მეტს არას მეტყვი?
- ლორანა. რას მიბრძანებთ, თქვენს უმორჩილესს მოსამსახურეს?
- მარტანა. გენაცვალე, დორინ...
- ლორანა. ნეტავი კი ტარტიუტს მიგცენ და! აბა ქკუას მაშინ
ისწავლით!
- მარტანა. რას გეუბნევი, დორინ...
- ლორანა. მე აღარა ვიცი რა!
- მარტანა. რომ ესთქვა, ვალერი მიყვარს მეოქი...
- ლორანა. რა საჭიროა? თქვენი ბედა ტარტიუტია და მანამ
ხელთ არ გიგდებთ...
- მარტანა. ხომ იცი, როგორ მიყვარხარ, როგორ გენდობი:
მითხარ...
- ლორანა. არა! ჯერ გატარტიუტდით!
- მარტანა. კარგი მაშ! რაკი ჩემი მწუხარება შენ აღარად მიგაჩ-
ნია, აღარც მე შეგაწუხებ. ჩემს სიყვარულში მოვ-
ძებნი ხსნას და შევლას და, თუ ვერას გავხდი, მე
ვიცი, როგორ ვუპატრონებ ჩემს თავს. (წასკლას აპი-
კებს).
- ლორანა. ვრიპა, სად მიბრძანდებით? აღარა ვჯავრობ აღა-
რს! რა ვქნა, მეც რომ არ დაგეხმაროთ, ვილა გყავთ
მშველელი.
- მარტანა. კიდევ გეუბნები: თუ არ ამცდა ეს წამება, ტარტიუ-
ტის ცოლობას სიკვდილი მიჩვენია.
- ლორანა. ნუ სწუხართ, ქალბატონო: ღმერთს ყოველთვის ის
უნდა, რასაც ქალი ისურვებს. მაგრამ, აგერ, ვალერიც
ჯობსდებით.

სცენა მეოთხე

მარიანი, გალერი, დორინი

- გალერი. უცნაური ამბავი მითხრეს ბატონო!
- მარიანი. რა ამბავი?
- გალერი. მარიანი ტარტიუჭხედ თხოვდებო.
- მარიანი. მართალია, მამა-ჩემს ძალიან უნდა მაგის მოხერხება.
- გალერი. მამათქვენს ნებაეს?..
- მარიანი. დიად, ეს არის ეხლა გამიმხილა თავისი სურვილი.
- გალერი. ნუ თუ მართლა?
- მარიანი. დიად, ბატონო, უკვე გადაწყვეტილი აქვს და...
- გალერი. თქვენა, ბატონო? თქვენი გული რაღას ამბობს?
- მარიანი. რა ვიცი!
- გალერი. კარგი პასუხია, თქვენმა მზემ. არ იცით?
- მარიანი. არა.
- გალერი. არა?
- მარიანი. თქვენ რას მირჩევთ?
- გალერი. მე გირჩევთ, ის შეირთოთ.
- მარიანი. თქვენ? თქვენ მირჩევთ?
- გალერი. დიად.
- მარიანი. მართლა?
- გალერი. ჭეშმარიტად. დიდად სახელოვანი მეუღლე გეყოლებათ, და არ ვიცი, რად უნდა სწუნობდეთ.
- მარიანი. ძალიან კარგი! რაკი თქვენ ბრძანებთ, ვეცდები ავასრულო თქვენი რჩევა.
- გალერი. მგონი არც გაგიჭირდეთ მისი ასრულება.
- მარიანი. როგორც თქვენ არ გაგიჭირდათ ჩემთვის ეგ რჩევა.
- გალერი. მე იმიტომ გირჩიეთ, რომ თქვენი გულის წადილის წინააღმდეგი არ გავმხდარვიყავ.
- მარიანი. და მეც ავასრულებ თქვენს რჩევას, რომ თქვენი გულის წადილის წინააღმდეგი არ გავხდე.
- დორინი. (უკან უკან მიდის) ვნახოთ ერთი, რითი გათავდება ეს კამათი.

გაღვიძრები. მაშ ეგ იყო თქვენი სიყვარული? მაშ მატყუებდით, როდესაც....

მარია. უმორჩილესადა გთხოვთ, მაგაზედ ნუღარას ვიტყვით. თქვენ გულწრფელად მიბრძანეთ, ის უნდა შეერთო, ვისაც მამა-თქვენი გირჩევთო. მე მოგახსენეთ, სწორედ აგრე მოვიქცევი, რაკი ეგ გახლავთ თქვენი სურვილი-მეთქი.

გაღვიძრები. უმჯობესი იქნება, საბაბად ჩემი სურვილი არ გაიზადოთ. თქვენ უკვე გადაწყვეტილი გქონდათ ჩვენი აღთქმის დარღვევა და მიზეზს-ლა ელოდით, რომ თავიდან მოგეცილებინეთ.

მარია. მართალსა ბრძანებთ.

გაღვიძრები. მე კი არ ვიცი! თქვენს გულს თავის დღეში არ უძგერია ჩემთვის.

მარია. აგრე იყოს, ბატონო, აგრე იყოს.

გაღვიძრები. და აგრეც გახლავთ. მაგრამ კარგად იცოდეთ, თქვენგან შეურაცყოფილი წავალ და...

მარია. დარწმუნებული გახლავართ: თქვენ ისეთი ღირსეული ყმაწვილი კაცი ბრძანდებით, რომ ჩემზედ უკეთესს ათასს იშოვით.

გაღვიძრები. თავი დავანებოთ ჩემს ღირსებას: ვიცი უღირსი გახლავართ თქვენი და აკი ჭკუაც მასწავლეთ. ღმერთი მოწყალეა, იქნება ვიპოვნო სადმე ღვთისნიერი, რომ შემიბრალოს და თქვენგან დაკოდილს გულს მალამო დასდოს.

მარია. დაკოდილი არა გქონიათ გული, თორემ აგრე საჩქაროდ სხვაგან არ მოსძებნიდით მალამოს.

გაღვიძრები. რატომ იმას კი არ ფიქრობთ, რომ მოტყუებულს, შეურაცყოფილს მაინც სიცოცხლე სწყურიათ ღგულის სიმშვიდეს ვეღარ მოიხვეჭს, ვიდრე სამაგიეროს არ შესძღვნის მტარვალს. რაღა დარჩენია დაწყლულე-ბულს გულს, თუ არ დავიწყება! კაჟივით უნდა გამაგრდეს და, კიდევ რომ ვერ დაიმორჩილოს გრძნობანი, არავის უნდა გაუმჟღავნოს თავის სისუსტე. ლა-

ჩარი, სულმდაბალი უნდა იყოს კაცი, რომ ის უყვარ-
დეს, ვისაც იგი სძულს.

მარიანი. დიდება თქვენს გულს და ვაჟკაცობას!

გაღერი. დიად, დიდება! არა, თქვენ გნებავთ ჩემის თვალით
მაყურებინოთ ჩემს უბედურებას და მაინც უკუნითი
უკუნისამდე თქვენ შემოგტრფოდეთ, თქვენით ვხა-
რობდე, თქვენით ვცოცხლობდე?!

მარიანი. პირიქით, ბატონო! ნეტავი უკვე გყავდეთ ვინმე, რომ
მისთვის მიგედღენათ თქვენი გული და გულთან ხელიც.

გაღერი. ვგახლავთ თქვენი ნატვრა?

მარიანი. დიად, ბატონო!

გაღერი. კმარათ, ქალბატონო, რაც შეურაცხყოფა მომაყე-
ნეთ! ეხლავ წავალ და ავასრულებ თქვენს ნატვ-
რას (მიდის).

მარიანი. ძალიან კარგი.

გაღერი. (დაბრუნდება) ოღონდ ნუ დაივიწყებთ, რომ თქვენ
შემიძულეთ და დამითხოვეთ.

მარიანი. დიად, ბატონო!

გაღერი. (ისევ დაბრუნდება) ნურც იმას დაივიწყებთ, რომ მა-
გალითი თქვენ მაჩვენეთ და მე მხოლოდ თქვენი
წაბადვით მოვიქეც ასე.

მარიანი. ჩემი წაბადვით! აგრე იყოს.

გაღერი. კმარა! მაშ კაცი არა ვყოფილვარ, თუ...

მარიანი. ძალიან კარგი.

გაღერი. მე ვილუბები, მაგრამ ჩემი ცოდვა თქვენ გედებათ.

მარიანი. ძალიან კარგი.

გაღერი. (კართან მივა და მოხუდავს) რა ბრძანეთ?

მარიანი. მე?

გაღერი. მგონი დამიძახეთ.

მარიანი. მე? მოგჩვენებიათ.

გაღერი. მაშ მშვიდობით, ქალბატონო! (ხელი ნაბიჯით მიდის).

დარიანი. ღმერთმა მკითხოს, თუ შეშლილს არა ჰგავდეთ ერ-
თიც და მეორეც. ერთი საათი მეტია, ედგევარ და

ყურს გიგდებთ, — ვნახოთ, რითი გაათავებენ მეთქი. ერიჭა, ბატონო ვალერ! (ხელს დაუჭერს კაჯერს და შკაყუნებს).

კაჯერი. (კითომ წასკლას დიღობს) ეჭ, რა გინდა, დორინ?

დორინი. აქ მობრძანდით.

კაჯერი. არა, არა! აივსო ფიალა მოთმინებისა. გამიშვი, დეე მოხდეს, რაც ამ ქალბატონს ნებაეს.

დორინი. გაჩერდით.

კაჯერი. არა, მეთქი არა! ჩემს გარდაწყვეტილებას ღმერთიც ველარ შემაცვლევინებს.

მარიანი. (თავისთვის) იქნება მე გამირბის! იქნება დასანახავადაც კი ვეჯავრები! მაშ მე წავიდე, ის არ სჯობიან! ეს ბურთი და ეს მოედანი.

დორინი. (ხელს უშეებს კაჯერს და მარიანს გაუდგება) ახლა ეს! სად მიხვალთ?

მარიანი. თავი დამანებე!

დორინი. აქ მობრძანდით.

მარიანი. ნუ, ნუ დორინ! ტყუილად ნუ სწუხდები.

კაჯერი. (თავისთვის) ისე ვძულვარ, რომ სანახავადაც კი ვეჯავრები. თუკი აგრეა, რილასთვის ვტანჯავ, წასვლა არ მირჩევნიან.

დორინი. (მიატრეებს მარიანს და კაჯერს გაუდგება) დასწყევლოს ღმერთმა თქვენი ეშმაკი! კარგით, ნულარ იბუტებით! ორივ აქ მოდით. (ხელს დაუჭერს მარიაკს და წინ მიიყვანს).

კაჯერი. მერე რა გნებაეს, არ იტყვი?

მარიანი. ნეტავი ვიცოდე, რა გინდა ჩემგან?

დორინი. მინდა შეგარიგოთ და საქმე გაგირიგოთ. (კაჯერს) რა დროს ჩხუბია, ხომ არ შეშლილხართ!

კაჯერი. ხომ გაიგონე, რას მირჩევდა ეს ქალბატონი!

დორინი. (მარიანს) ერთი მიბრძანეთ, აგრე გააშრება შეიძლება?.

მარიანი. ხომ გაიგონე, რას მირჩევდა ეს ვაჟბატონი!

დორინი. (კაჯერს) სისულელიე ორივ მხრივ! მერწმუნეთ, ჩემს ქალბატონს თუ მოჰკლავს რამე, თქვენი დაკარგვა მოჰკ-

ლავს. (მარიაანს) ღმერთმა ხომ იცის, ვალერს თქვენს მეტი არავინ უყვარს და თუ მოჰკლავს რამე, თქვენი დაკარგვა მოჰკლავს.

მარიაანო. (ვალერს) მაშ რაღად მირჩევდით, გათხოვდით?

ვალერი. (მარიაანს) მერე რაღას მეკითხებოდით? არ იცოდით, რა რჩევას მოგცემდათ ეს გული?

დორონი. გაგაგრილოთ ჩემმა გამჩენმა. მოიტანეთ ხელი! (ვალერს) ხელი მეთქი.

ვალერი. (ხელს მისცემს) ნეტავი შენა, ხუმრობის გუნებაზედა ხარ.

დორონი. (მარიაანს) თქვენი ხელი!

მარიაანო. (ხელს მისცემს) ნეტა, რას მიჰქარავ.

დორონი. ეხლავე ნახავთ. წინ წამოდექით. იცოდეთ, თქვენ ერთმანეთი გიყვართ და ერთმანეთისანი ხართ. (შეუერთებს ხელებს, ვალერი და მარიაანო ცოტა ხანა ისე დგანან, რომ ერთმანეთისთვის კერ შეუხედავთ) და რადგან სიყვარულმა ნაძალადევისა არა იცის-რა, მხიარული ღიმილით შეეყარენით ერთმანეთს. (მარიაანო ვალერისკენ მოხრუნდება და გაუღიმიებს).

დორონი. ტყუილად კი არ არის ნათქვამი, სიყვარულმა გახელდება იცისო.

ვალერი. (მარიაანს) არა, როგორ არა ვთქვა? რას მერჩოდით, რომ იმისთანა საშინელებას მეუბნებოდით?

მარიაანო. თქვენა? თქვენ რაღას მერჩოდით, რომ ასე ვულცოდ ვად მირჩევდით ტარტიუჭის შერთვას.

დორონი. მაგის გამოკვლევას მერე შევუდგეთ. თქვენ ისა ბრძანეთ, რა მოვახერხოთ, რომ მამათქვენი ყინულზედ გავაცუროთ და ის თქვენი საქმროც თან გავუყენოთ?

მარიაანო. გვირჩიე რამე, იქმება გვიშეელოს ღმერთმა.

დორონი. ხერხი სჯობიან ღონესაო, ხომ გაგიგონიათ. (მარიაანს) მამათქვენი დაგვეცინის, (ვალერს) მაგრამ საქმე ბოლოა.

(მარიასი) მე რომ თქვენი ვიყო, ჩემად ვიქნებოდი, არას ვაწყენინებდი და ვითომ კიდევ დავთანხმდებოდი. იცით, რისთვის? თუ გაგვიჭირდა და ვერა მოვაგვარეთ რა, უფრო ადვილად გადასდებთ ქორწილს. თუ კაცს დრო აქვს და თავში ჰკუთა, ჰვეყანას გადააბრუნებს. ხან ავადმყოფობას მოიგონებთ, ხან ცუდ სიზმარსა ნახათ, უბედურების მომასწავებელს ქორწინებისთვის; ხან იტყვიან, მღვდელი შემხვდაო, ხან კაქკაჰმა დამჩხავლაო. ერთი სიტყვით, უმთავრესი დრო არის და... ქალი ხართ, რაღა დარჩება ვინდათ. ოღონდ ერთად არავინ დაგინახოთ. (კალერსი) მიბრძანდით, ჰვეყანა შესძარით და დაპირება აასრულებინეთ თქვენს სასიამოვნოს. (მარიასი) ჩვენ წავიდეთ და კლევანტი ვნახოთ. თუ კლევანტი და თქვენი დედინაცვალი მოვიმხრეთ როგორმე, მერე აღარა გვიჭირსრა. ნახვამდის.

- გალერო.** (მარიასი) მე ჰვეყანა ვერას მიშველის, ჩემი იმედი მარტო თქვენა ხართ.
- მარიასი.** (კალერსი) მაშიჩემისას ვერას მოგახსენებთ, და იმას კი გეტყვით, რომ მე თუ არ თქვენი, არავისი ვიქნები.
- გალერო.** რა ბედნიერება მომანიჭეთ მაგ სიტყვიო!
- დოზინი.** ახლა ალერსით ველარ გაძლებიან. გასწით მეთქი, გეუბნევით!
- გალერო.** (მიდის) ვფიცავ ჩემ გამჩენს...
- დოზინი.** რომ ცოცხალის სულით... ვიცით, ვიცით! თქვენ აქეთ მობძანდით! თქვენ იქით! (მხარს დაუჭერს და აქეთ-იქით გაიყვანს.)

მეხამე მოქმედება

სცენა პირველი

დაში, დორანი

- დაში.** შერცხვენილი ვიყო, თავს ლათი მესხას, სწორ-ამხანაგში გამოვწყდე, თუ ისე არ გავუხადო საქმე იმ მუზმუზელას, რომ...
- დორანი.** დამშკიდდით, თუ ღმერთი გწამთ: მამათქვენმა მარტოსურვილი გამოაცხადა ჯერ-ჯერობით. რაც მოისურვოს კაცმა, რომ სასრულოს კიდევ, ხომ ადამიანი-შვილი კი არა, ღმერთი იქნება. დიდი მანძილი გახლავთ სიტყვასა და საქმეს შორის.
- დაში.** არა, დორან. მე თუ ერთი ჩემებურად არ ველაპარაკე, ჭკუას ვერ ისწავლის. შენ მარტონი დაგეტოვე...
- დორანი.** ღმერთმა დაგიფაროთ! თუ გინდათ, ჭკუა ასწავლოთ, ტარტიუჭსაც და მამათქვენსაც თქვენი დედინაცვალის შეუჩინეთ; განა არ იცით, როგორ სჯერა ყოველი მისი სიტყვა ჩვენს მუზმუზელას! არ დაჰკვირვებიხართ, თორემ თქვენც ჩემსავით იქვი

შეგებარებოდათ: ტარტიუფს ქალბატონი უყვარს!
და თუ ინება ღმერთმა და ჩემი იქვი გამართლდა...
მაშინ აღარა გვიქირსრა, და გარწმუნებთ, გამარჯვება
ჩვენია. ასეა თუ ისე, გაბრაზებით ვერას გახდებით
და საქმეს კი წაახდენთ. თქვენი დედინაცვალი უნდა
გამოვიდეს ეხლა და მოელაპარაკოს ტარტიუფს: უნ-
და გამოჰკითხოს, გაიგოს მისი წადილი და აუხსნას,
რამოდენი უბედურება მოხდება, თუ მართლა ღმერ-
თი გასწყრომია და მარიანის შერთვა განუძრახავს.
ტარტიუფის ბიჭმა სთქვა, ბატონი ლოცულობსო, და
იმიტომ ვერა ვნახე. მაგრამ, საცაა გაათავებს და
ჩამობრძანდება. კარგს იზამთ, რომ წახვიდეთ: მარ-
ტო უფრო უკეთ მოვახსენებ ჩემს სათქმელს.

ღამი. რა გენაღვლება, მეც აქ ვიყო? რას დავუშლი განა?
დარჩინი. არა, არა! სრულიად მარტონი უნდა დავტოვოთ და
ისე ვალაპარაკოთ.

ღამი. კრინტს არ დავძრამ, ხმას არ ამოვიღებ.

დარჩინი. თითქო არ ვიკოდე, რა გულფიცხი ბრძანდებით.
გეუბნევით, საქმეს წაახდენთ მეთქი. მიბრძანდით!...

ღამი. გეფიცები, ხმას არ გავცემ...

დარჩინი. რა კერპი რამ არის! აგერ მოდის! გადით (ღამი ზატარა
ათახში მიიმაჯება, სტენის უკანა მხარეს)

სცენა მორე

ტარტიუფი, დარჩინი.

ტარტიუფი. (დარჩინს რომ დაინახავს, ხმა მაღლივ უბრძანებს თა-
ვის მოსამსახურეს, რომეღაც აჩა ჩანს). ლორან,
შოლტი და დადიანი შემინახე. ილოცე! ღმერთს შე-
ვედრე, რომ ავ გზას აგაცდინოს. თუ მიკითხოს
ვინმე, უთხარ საპატრიარქოში გიახლათ მოწყალების
დასარიგებლადა-თქო.

დღარანი. რომ შეეძლოს, ბუკითა და ნალარით შეატყობინებს
ქვეყანას თავის ქველობას.

ტარტიუქი. რა გნებაეს?

დღარანი. მინდა მოგახსენოთ, რომ...

ტარტიუქი. (ხელსახოცს ამოიღებს) ღმერთო ძლიერო! ჯერ ნუ,
ჯერ ნურას მეტყვი! ჯერ ეს ხელსახოცი გამომარ-
თვი.

დღარანი. რაო?

ტარტიუქი. ძუძუებზედ მიიფარე. ნუ დამანახვებ! ნუ დამლუ-
პავ! ნუ წამწყმედ!

დღარანი. ძალიან სუსტი ბრძანებულხართ, თქვენმა მზემ, თუ
კი აგრე გაძრწოლებთ ყოველი ცდუნება. ეტყობა,
სულიერი თქვენი არსება ხორციელს დაუჯაბნია,
რომ შიშით თვალს ვეღარ ახელთ. არ ვიცი, ღმერთ-
მანი რა ალი წაგეკიდათ! მე აგრე აღვილად არ ამე-
შლება ჟინი და ტიტველიც რომ გნახოთ, თავი
ფეხამდე ტიტველი, მე თქვენ არად გინდომებთ.

ტარტიუქი. ქალის დამამშვენებელი მოკრძალებაა და მოწიწება.
დამშვიდდი, თორემ ხმასაც არ გაგცემ.

დღარანი. ნუ სწუხდებით, ბატონო, მე თითონაც არას შეგა-
წუხებთ. სულ ორი სიტყვა მინდა მოგახსენოთ: ქალ-
ბატონმა გთხოვათ, თქვენი ნახვა მინდა, და თუ შე-
იძლება, დამიცადეთო.

ტარტიუქი. ოო! დიდი სიამოვნებით.

დღარანი. როგორ მოლბა! რომ ჩამომახრჩონ, მაინც ვიტყვი,
რომ ქალბატონი უყვარს.

ტარტიუქი. ჩქარა მობრძანდება?

დღარანი. მგონი ფეხის ხმა მესმის. აგერ მობრძანდება. მე აღარ
შეგაწუხებთ.

სცენა მესამე

ელმირა და ტარტიუქი.

ტარტიუქი. ღმერთმა ყოველივე სიკეთე მოგანიჭოთ! ყოვლად მოწყალე ღმერთმა ნუ მოგაკლოთ თავისი მადლი და წყალობა! გაგაძლიეროთ და ნეტარ-გყოთ უკუნითი უკუნისამდე!

ელმირა. გმადლობთ, ბატონო, დავსხდეთ, თუ თქვენც ისურვებთ, რომ უფრო უკეთ მოვილაპარაკოთ.

ტარტიუქი. (დაჯდება) ხომ უკეთ ბრძანდებით, ბატონო?

ელმირა. (დაჯდება) გმადლობთ, უკეთ გახლავართ. გავცივდი, ეტყობა, მაგრამ დღეს სრულიად კარგადა ვარ.

ტარტიუქი. ჩემს ლოცვას, რასაკვირველია, არა აქვს იმოდენი ძლიერება, რომ იგი შეესმინას ყოვლად მოწყალეს; მაგრამ ჩემი სალოცავი მხოლოდ თქვენ-და ბრძანდებოდით და ერთს-და შევსთხოვდი ყოვლად ძლიერს — თქვენს კარგად ყოფნას.

ელმირა. ძალიან ვწუხვარ, რომ აგრე შემიწუხებინართ ჩემდა უნებურად.

ტარტიუქი. რას ბრძანებთ, ბატონო? თქვენ სალოცავი ხატი ხართ ჩემი და ჩემს სიცოცხლეს არ დავიშურებ, ოღონდ თქვენ კარგად მეგულდებოდეთ.

ელმირა. ქრისტიანებრივი კაცთ-მოყვარეობა სრულიადაც არ სსაჭიროებს მაგგვარ მსხვერპლს და მით უფრო მეტად მავალვებთ თქვენი ლოცვით და კურთხევით.

ტარტიუქი. ოჰ, ნეტავ შემეძლოს, რომ სავსებით მოგანიჭოთ, რისიც ღირსი ბრძანდებით.

ელმირა. მინდოდა საიდუმლოდ მოგლაპარაკებოდით ერთის საქმის შესახებ და ძალიან კმაყოფილი ვარ, რომ მარტონი დაერჩით.

ტარტიუჭი. რომ იცოდეთ, რა გულმხურვალედ შევლაღაღებდი ცას თქვენთან კერძოდ ჰაასს. მაგრამ ამაოდ! და დღეს მით უფრო მიხარის თქვენი ნახვა, რომ ძლივს მის-მინა ღმერთმა და ეს ნეტარებით აღსავსე წამი მომანიჭა.

ელმირი. მე მინდა, ბატონო, გკითხოთ რამ, და იმედი მაქვს, ისე გადამიშლით თქვენს გულს, რომ დაფარული არა დარჩეს-რა.

(ღამი გააღებს კარს, რომ უკეთ გაიგონოს. თითონ არ გამოჩნდება).

ტარტიუჭი. ჩემი სანატრელიც მარტო ეგ გახლავთ. მინდა ერთ-ხელც არის გადაგიშალოთ ეს კრული გული და დაგანახვოთ მისი ტკივილი. მინდა დაგარწმუნოთ, რომ თუ არ მომწონან მე თქვენი თაყვანისმცემელი და ვამბობ რასმე, თქვენი სიძულვილით კი არა, თქვენი სიყვარულით მომდის, — უმანკო, წმინდა სიყვარულით.

ელმირი. დარწმუნებული გახლავართ, ბატონო, რომ ჩემი სულისთვის ზრუნავთ და ჩემი ხსნა გნებავთ.

ტარტიუჭი. (ხელს ჩამოაჩთმევს). დიალ, ბატონო, დიალ, იმდენად მძლავრია ჩემი სიყვარული, იმდენად მწვაფი...

ელმირი. აჰ, ხელი მატკინეთ!

ტარტიუჭი. უკაცრავად, არ მინდოდა თქვენი ვნება. ოჰ, ძირიანად ამოვიგლეჯდი ამ გულს, თქვენი სავნები რომ მოეწადინოს რამე. (ხელს კალთაში ჩაუდებს).

ელმირი. მანდ რა უნდა თქვენს ხელს?

ტარტიუჭი. მინდა კაბა გაგისინჯოთ: საგანგებო აბრეშუმის.

ელმირი. თავი დამანებეთ, თუ ღმერთი გწამთ! ვერ წარმოიდგენთ, როგორ მეღიტინება. (სკამს იქით გასწევს. ტარტიუჭი თავის სკამით მიუახლოვდება).

ტარტიუჭი. (წამოსასხამს დაუჭერს და გულზედ ახოტინებს ხელს) ღმერთო, რა მშვენიერი ქსოვილია! როგორ დახე-

ლოვნდა ყველაფერში ადამიანი! ღვთისაგან შთაბე-
რილი ნიჭი რომ არ ჰქონოდა, საკვირველება იქნე-
ბოდა სწორედ!

ელმირი. დიად, ბატონო! მაგრამ საქმეზედ ვილაპარაკოთ.
ამბობენ, ჩემი ქმარი თავის სასიძოს უარს უპირებსო
და... ქალს თქვენ თურმე გაძლევთ. მიბრძანეთ, მარ-
თალია ეს ხმები?

ტარტიუჭი. დიად, რაღაცა მითხრა, მაგრამ—როგორ არა ვთქვა,
ჩემს დამწვარს გულს სულ სხვა ენატრება... სულ
სხვისთვის გმინავს. სულ სხვაგან იხილა ჩემმა თვალ-
მა გულის წარმტაცი და მას დღეს აქეთ იმას შეეხა-
რი და იმას ვეტრფი.

ელმირი. იმიტომ რომ მიწიერი არა გიყვართ-რა.

ტარტიუჭი. რადა, ბატონო? ნუ თუ გგონიათ, ლოდი მედოს
გულის ალაგას?

ელმირი. მე მგონია, რომ ყოველივე თქვენი წადილი ცას ეკუ-
თვნის და თქვენს სურვილს ვერ გაიტაცებს მიწიერი
რამ ამოეება.

ტარტიუჭი. სულის ცხონებას და საიქიოს ვინც ზრუნავს, განა
სააქაოსი უნდა მოიკლას გრძნობა და ფაქრი?
ჩვენს გულს ადვილად გაიტაცებს ყოველი არსი,
რომელი უხვად შეუმკია ცას თავისი მადლით.
ბევრი მინახავს დურთა აღსავსე მრავალ სიკეთით,
მაგრამ თქვენ სხვა ხართ! თქვენ ისე ბრწყინავთ,
თითქო შემომქმედს მარტო თქვენთვის მოუცლიაო
და ყოვლად სრული, ვითა ღვთაება, შეუქმნიაო.
ვერ უძლებს თვალი ზე თვალთან გული თქვენს სიკეკლუცეს,
და უნებურად თქვენს ყმად და მონად ხდება ყოველი.
მე თაყვანსა გცემთ, ოჰ, ყოვლად სრულო ტკბილო ოცნებავ,
ზე მით ვადიდებ უზენაესს თქვენს შემქნელს ძალას.
რა ექმნა გულსა, თქვენსა მნახველს, თქვენგან დაკოდილს,
თუ თქვენთვისვე არ მოეთხოვნა წყლულის მალამო?

ვსთქვი, მაცდურისგან არ იყოს მეთქი ეს სიყვარული
 ჩემს დასალუბად, წარსაწყმედად წარმოვლენილი?
 ვიფიქრე კიდევ, გაგქცეოდით, აღარ მენახეთ,
 რადგან მეგონა, თქვენთვის მკედარს გულს არ დაჰყვებოდით.
 მაგრამ მაგონა ყოველად მოწყალემ ტანჯულს, წამებულს,
 რომ ჩემს სიყვარულს არა რა აქვს დასაძრახისი.
 აწი თქვენია ჩემი გული, უნდა გამოვტყდე,
 და აღვიარო დიდხანს ფარული ჩემი გრძნობანი.
 ვიცი, თავხედი უნდა იყოს ის მომაკვდავი,
 ვინც გაგიბედავთ ზე გულს გიძღვნით თქვენ ანგელოზთ სწორს;
 მაგრამ ტკბილს იმედს მაძლევს თქვენი გულკეთილობა,
 და არა სუსტის ჩემის ბუნების რამ ღირსებანი.
 თქვენა ხართ ჩემი სასოება, ჩემი სიცოცხლე!
 დღეს თქვენს ხელთ არის ჩემი ბედი და უბედობა!
 მაკმარეთ ტანჯვა, ნუ გამწირავთ თქვენს ერთგულს მონას
 და აღმიდგინეთ მკვდრეთით გული თქვენგან მოკლული!

ელმ. რა. საგანგებო იყო, ბატონო, თქვენი აღსარება, მაგრამ
 ძალიან მოულოდნელიც: ცოტაც არის რომ დაჰფი-
 ქრებოდით თქვენს განძრახვას და საქციელს...
 ღვთის-მმოსავი კაცი ბრძანდებით, ქვეყანაში წმიდა-
 ნის სახელი გაქვთ გათქმული და...

ტარტიუჭია. არა, წმიდანიც რომ ვიყვე, მაინც კაცი გახლავარ
 და თვით ღმერთიც კი დიშავიწყა თქვენმა შვენებამ.
 ან ვინა გნახოთ ცით მოვლენილი, ციურთა სწორი,
 რომ არ წარსტაცოთ ყოველივე—გრძნობაც და ფიქრიც.
 განა არ ვიცი, ჩემგან ეს ლექსი უცნაურია,
 მაგრამ მიბრძანეთ, ანგელოზი ხომ არ გგონივართ!
 და თუ გამრისხავთ და შეყვარებულს დამძრახავთ, დამგმობთ,
 თქვენს სილამაზეს ჰკითხეთ ჩემის ჟინის პასუხი.
 როგორც კი გნახეთ აღსაესე მზეებრ ბრწყინვალე შუქით,
 მყის დაგემონეთ ვნებათა ღელვით გახელებული.

თქვენკენ იწევდა გული ჩემი, გონების ურჩი,
 ლოცვის და მარხვის უარყოფი, თქვენი მორჩილი.
 ჩემმა გოდებამ უკვე მრავალჯერ გაცნობათ ყველა,
 და დღეს სიტყვით-ლა, უფრო მწარედ, გთხოვთ შებრალებას.
 რომ შემეწყნაროთ, თქვენი მადლი მეც გადმომფინოთ
 და თქვენთვის ტანჯულს ტკბილის იმედის ნუგეში მომცეთ,
 თქვენლა გილოცავთ, თქვენ გადიდებთ, თქვენლა გაღმერ-
 სალოცავ ხატად თქვენ დაგისვენთ და გილაღადებთ. [თებთ
 მე არ შევარცხვენ, ჩირქს არ მოვცხებ თქვენსა სახელსა,
 მე არ ვუმტყუვნებ ტკბილსა კავშირს უკუნისამდე.
 მე ვიცი, ქალებს სულ სხვა უნდათ: ნორჩი, ყმაწვილი,
 ცელქი, გიჟმაჟი, მუხანათი დაუდგრომელი;
 მაგრამ ვაი თქვენ, თუ მიენდეთ ყრმას შეყვარებულს
 და გადუშალეთ უმანკო გულის წმიდათა-წმიდა:
 თქვენს მზეს იფიცავს თქვენის ჩრდილის არშიყი კრული,
 თქვენს ფეხის მტვერად, თქვენსა ფინიად თავს მოგაჩვენებთ,
 და რა მოიკლავს გულის ჟინსა, ვნებათა ღელვას,
 კვებნას დაიწყებს და საჭოროდ მიგცემთ ქეყანას.
 სულ სხვაა ჩვენი სიყვარული დარბაისლური,
 ჩუმი, ფარული, შიგ გულის-გულში ღრმად დაკრძალული!
 მოგეხსენებათ, ჩვენი ღირსება ჩვენ ძვირად გვიღირს,
 და თქვენ რომ გაგცეთ, უწინარეს ჩვენ ჩაგვქოლავენ.
 ვფიცავ, მხოლოდ მე მოგანიჭებთ ოცნებით ნატრულს,
 სიამოვნებას და სიყვარულს დაუძრახავსა.

ქეზიანი. მესმის, ბატონო! თქვენი მჭევრ-მეტყველება ყრუსა-
 კი გააგონებდა. ერთი მიბრძანეთ, ხომ შეიძლება
 თქვენი გულის წუხილი მე ჩემს ქმარს გავაგებინო
 და ვაცნობო, რა კაცი გაუხდია თავის გულითად
 მეგობრად?

ტარტიუჭი. გულ-კეთილი ბრძანდებით და, ვიცი, აგრე სასტი-
 კად არ დასჯით ჩემს გაბედულებას. ვიცი, მაპატივებთ
 თქვენს შეურაცხყოფელს სიყვარულს და ადამიანე-
 ბრივს სისუსტეს: აკი მოგახსენეთ... ადამიანი ვარ,

ხორც-შესხმული ადამიანი და, თუ დავაშავე რამე, ჩემი ბრალი კი არა, თქვენის სილამაზის ბრალი გახლავთ.

ეღმირი. სხვა უჩემო იქნება სხვათრივ მოგქცეოდით, მაგრამ დეე, ღმერთმა შეგინდოთ. მე არაფერს ვეტყვი ჩემს ქმარს, ოღონდ სამაგიეროდ ერთს რასმე დაგავალვით: დააჩქარეთ და, რაც შეიძლება, მალე მოახერხეთ ვალერის და მარიანის ქორწინება. თქვენც გონებაზედ მოდით და...

სცენა მეოთხე

ეღმირი, დამი, ტარტიუჭი.

დამი. (გამოკარდება ჰატარა ოთახიდან, სადაც დამალული იყო) არა დედა, არა! მაგის დამალვა შეუძლებელია! მე აქ გახლდით, ყოველივე გავიგონე და, მგონი, თვით ღმერთმა მაგონა ამ ოთახში ყოფნა, რომ ამ მუზმუზელას საიდუმლო გამეგო და ქვეყნისთვის შემეტყობინებინა.

ეღმირი. არა, დამი! ჩვენთვის ისიც საკმარისია, რომ გონებაზედ მოვიდეს და თხოვნა ამისრულოს. დავბირდი და კიდევ უნდა შევეუსრულო დაბირებული. ან რა საჭიროა უბრალო საქმის საქვეყნოდ გახდა? პატროსანი ქალი, ამისთანა სისულელეს რომ ეტყვიან, გულთანად გაიციინებს და ქმარს უბრალოდ მოსვენებს არ შეურყევს.

დამი. თქვენ თქვენებურად სჯით, მე კი ჩემებურად მიჯობს, და ამ არა-კაცის დაუსჯელად დატოვება სწორედ რომ მასხარად აგდება იქნება ჩვენი. ეყო, რაც ხანი იპარპაშა ამ ოჯახში, რაც ღვარძლი სთესა და შეგვაძულა ერთმანეთი. მამას შვილი გადაამტერა, დანიშნულებს ქორწინება შეგვიშალა. განა დრო არ

არის, რომ საწყალმა მამა-ჩემმა იცნას თავისი მოსი-
სხლე მტერი? დღეს ღმერთმა საშუალება მომცა, რომ
თვალი ავუხილო, და გიჟი არ ვიქნები, ამ შემთხვევით
არ ვისარგებლო? გველი ხელთ მყავდეს და არ გა-
ვსრისო? გავუშვა, რომ ხვალ უფრო მწარედ დამხშა-
მოს?

ელჰიარი. დამი...

დამი.

არა, ბატონო, არა! ან დღეს, ან არასოდეს! რომ
იცოდეთ, რა ნეტარებასა ვგრძნობ, რომ ხელთა
მყავს ეს თვალთმაქცი, მაგრე არ მთხოვდით, და ამ
ნეტარებას არ გამომწირავდით. ეხლავ გავათავებ
საქმეს: აგერ, მამაჩემიც მობრძანდება.

სცენა მესამე

ერგონა, ელჰიარი, დამი, ტარტაუჭი.

დამი.

სწორედ დროზედ მობრძანდებით, მამაჩემო! იმისთანა
ამბავს დაგახვედრებთ, რომ თქვენს განცვიფრებას
სამძღვარი არა ჰქონდეს. უნდა მოგახსენოთ, ძა-
ლიან კარგად გადაგიხადათ თქვენმა მეგობარმა ამო-
დენი სიყვარული და მეგობრობა. თქვენი სიყვა-
რული და პატივისცემა ეს არის ეხლა დაამტკიცა
და იმოდენი სიკეთის ნაცვლად, იცით რა განიძრა-
ხა? თქვენი შერცხვენა და ქუდის მოხდა! მე აქ
გახლდით და ჩემი ყურით გავიგონე, დედაჩემს რომ
სამარცხვინო სიყვარულს უცხადებდა. ანგელოზის
გულისა უნდა ბრძანდებოდეს დედაჩემი, რომ აპა-
ტივოს და ამისთანა შეურაცყოფის დამალვა მოინ-
დომოს. მაგრამ მე დედაჩემივით გულ-კეთილი არ
გახლავართ და დარწმუნებული ვარ — ამგვარი უსანი-
დისობის დამალვა მტრობით მომივიდოდა და არა
მამაშვილური სიყვარულით.

ელბირი. ვსთქვი და კიდევაც ვიტყვი: საცა რამ უთხრან ქალს, ყველა რომ ქმარს გააგებინოს, ქმრის სიძულვილით მტრობით მოუვა და არა სიყვარულით. პატიოსნებას ის ქალი კი არ იცავს, ვინც ყველაფერს ქმარს აცნობებს და სულ უბრალოდ გაუმწარებს სიცოცხლეს; არამედ ის, ვინც თავის ნამუსს თითონვე დაიფარავს. ასეთი შეხედულებისა გახლავართ და დარწმუნებული ვარ, დამი, ცოტა რამ ჩემი პატივისცემა რომ გქონოდათ, თქვენც არას იტყოდით.

სცენა მეთხუთსე

ერგონი, დამი. ტარტიუქი.

ერგონი. რა მესმას, ღმერთო! ნუ თუ დასაჯერებელია?

ტარტიუქი. დიად, საყვარელო ძმაო, უსინდისო ვარ, თვალთმაქცი, გველი, ბიწიერი, მრუში, სულით ხორცამდე გარყვნილი და გახრწნილი. ყოველი ჩემი საქციელი, ყოველი ჩემი სიტყვა, ბალღამია და ღვარძლი; უწმინდურობის და ჩირქის მორევია მთლად ჩემი სიცოცხლე. დიდად ცოდვილი ვარ, აღბად, რომ ასეთი სასჯელი მომაყენა დღეს ღვთის განგებამ. ღვთისაგან არის ყოველიფერი და რაც უნდა მძლავრი და მომაკვდინებელი ბრალი დამწამონ, მე არ ავყვები ჩემს თავ-მოყვარეობას და თავს არ ვიშარტლებ. იყავნ ნება შენი, ყოვლად ძლიერო, გულთა მხილავო. ერწმუნეთ ყველას, რაც მოგახსენეს; გაჯავრდით, გაშმაგდით და გამღევნეთ აქედან, ვითა მრუში, მომაკვდინებელი ცოდვის ჩამდენი.

ერგონი. (თავის შვილს) ოჰ, მუხანათო! ნუ თუ იქამდე დაგაბრძავა ამ მადლიანის სიძულვილმა, რომ ცილის წამებაც კი იკადრე?

დაძი. რაო? იქნება თავი რომ მოიკატუნა მაგ მუხმუხე-
ლამ, ჩემი ნათქვამი ცილის-წამებად მიგაჩნიათ?

აზგანა. ჩუმად, შე შერცხვენილო!

ტარტიუჭი. ნუ, ნუ გააჩუმებთ! ტყუილად ნუ ამტყუნებთ.
მოუსმინეთ, საყვარელო ძმაო, გაიგეთ, გამოიძიეთ.
რას გამოგადგებათ ამისთანა საქმეში ჩემი ნდობა?
რა იცით, რა კაცი ვარ, რა ღირსების პატრონი! ნუ,
ნუ ენდობით, ჩემო ძმაო, ჩემს გარეგნობას. თქვენ
კეთილ-სინიღისიერი კაცი გგონივართ, მაგრამ რა
იცით, რომ არა სცდებით? რა იცით, რომ სწო-
რედ ის არა ვარ, რადაც ამათ მივაჩნივარ? ქვეყანა
ღირსეულ და პატივსაცემ კაცად მიცნობს, მაგრამ—
მართალს მოგახსენებთ,—ჩალის ფასად არა ვღირ-
ვარ მე ცოდვილი და სულწაწყმედილი. (დაძის)
დიად, საყვარელო ჩემო შვილო, ბრძანეთ, რაც გაი-
გონეთ. მითხარით, რომ მე მუხანათი ვარ, მეგობ-
რობისა და მასპინძლობის გაუტანელი, ქურდი, მრუ-
ში და ფიცის გამტეხი. შემომათურთხეთ, ჩამაქვავეთ!
ხმას არ ამოვიღებ; ღვთის განგებაა სულ ყველაფე-
რი. აი, დავიჩოქებ და ისე მოვისმენ თქვენ ლანძვა-
კიცხვას, ვითა ღირსეულს სასჯელს ჩემის ცოდოე-
ბისას.

აზგანა. (ტარტიუჭს) ეგ კი მეტის მეტია, ძმაო! (თავის შვილს)
არც ეხლა მოლბა შენი გული, შე გულ-მკვდა-
რო?!

დაძი. რა ვქნა, აგრე როგორ სტყუვდებით?

აზგანა. ჩუმად, შე გველის წიწილო! (ტარტიუჭს საყენებს)
ადექით, ძმაო, ღვთის გულისთვის! (დაძის) თავ-ლაფ-
დასხმულო!

დაძი. მაშ...
...

აზგანა. ხმა გაიკმინდე!

დაძი. ლამის გავგიჟდე! გეუბნევით...
...

აზგანა. ხმა, კრინტი, თორემ სისხლს შემამთხვევ!

ტარტიუჭი. დამშვიდდით, ძმაო, დაწყნარდით. ჯოჯოხეთის
ტანჯვას არად მივიმჩნევ, ოღონდ ამ ყმაწვილს ჩემს
გამო ნუ რა ევნება რა.

ოზგონი. (დამის) უმადურო!

ტარტიუჭი. აკმარეთ, ძმაო! თუ ინებებთ, მუხლ-მოყრილი
გთხოვთ, აპატივით.

ოზგონი. (დაუჩოქებს და მუსჯებზედ მოეხვევა ტარტიუჭს) ნუ,
ნუ დამცინით, ძმაო! (დამის) ვერც ეხლა ნახე ამის
სიკეთე, შე წუბაკო, შენა!

დამი. მაშ...

ოზგონი. სუ!

დამი. გეფიცებით...

ოზგონი. სუ, სუ, სუ! განა არ ვიცი, რამ გაიძულა, რომ ეგ
იკადრე. განა არ ვიცი, რომ ყველას გძულთ,
გეჯავრებათ და დიდით პატარამდე—ცოლი, შვილი,
მოსამსახურენიც კი—ამის სისხლსა სვამთ. თქვენთვის
საძრახისი და უკადრისი აღარა არის რა და ყველა-
ფერს სჩადით, რომ ეს წმიდა, ღვთით მოვლენილი
ადამიანი შემაძულოთ. მაგრამ იცოდეთ, ვერას გახდე-
ბით! თქვენ თუ ამის განდევნას ცდილობთ, მე
უფრო მეტად შევიყვარებ და... დღესვე ჯვარს გადაე-
წერ ჩემს ქალზედ, რომ ძირიანად ამოვუხვრა თქვენი
განზრახვანი.

დამი. მაშ აღარ იშლით, ძალას დაატანთ ჩემს დას?

ოზგონი. დიად, მუხანათო, და ამაღამვე, რომ ცოფი გაყრე-
ვინოთ ყველას! მე გაჩვენებთ თქვენ, ვინ არის აქ
ბატონი და პატრონი! მე გასწავლით თქვენ ჩემს მო-
რჩილებას! კმარა! ეხლავ დაიჩოქე და ბოდიში მოს-
თხოვე!

დამი. ვინა? მე? ბოდიში მოვთხოვო ამ მყრალს, რომელ-
მაც...

ოზგონი. უარსაც ბედავ! ლანძღავ კიდევ, შე ფლიდო! (ტა-
რტიუჭს) ჯოხი მომეცით, ჯოხი! ნუ მიჭერთ, ნუ!

გასწი, გაეთრიე! ჩემს სახლში ყენი აღარ შემოდგა!
დაში. დიად, მე გიახლებით, მაგრამ...
აზგანი. ჩქარა, მეთქი! შენს წილს მემკვიდრეობას გართმევ და
 სამაგიეროდ წყევლას გიძღვნი. წყეულიც იყავ...

სცენა მუხვილი

აზგანი, ტარტიუქი.

აზგანი. ხედავთ, რა შეჰკადრა ამ წმიდანს!

ტარტიუქი. ღმერთო, შენ მიუტევე, როგორადაც მე მიმი-
 ტევებია. (აზგანს) ნეტავი ვიცოდე, რად მტანჯავენ
 ასე, რად უნდათ ჩვენი შეძულება?

აზგანი. ოჰ!

ტარტიუქი. რა უნდათ, ვის რას ვუშავებ? რომ მომკლან,
 მაწამონ, ნაჭერ-ნაჭერ ამკუწონ, ისე არ ვიტანჯები,
 როგორადაც ეს შეურაცხება მაწუხებს. გული მი-
 ღონდება, სულს ველარ ვითქვამ, ვკვდები, აღარა
 ვარ კაცი!...

აზგანი. (თვალ-ცრემლიანი გაიქცევა იმ კარასაკენ, საითაც დაში
 გააგდეს) რატომ ხელი არ მომტყდა და აქვე არ მოგ-
 კალ, შე გველო, შენა! (ტარტიუქს) დამშვიდდით,
 ძმაო, გული მოიბრუნეთ.

ტარტიუქი. არა, ჩემთვის ისიც მეტია, რაც აქამდის ავიტანე.
 თქვენი ოჯახის დამრღვევი და ამშლილი მე ვყო-
 ფილვარ, როგორცა სჩანს! დამერწმუნეთ, ძმაო,
 აქ დარჩენას წასვლა მირჩევნია.

აზგანი. ხუმრობთ, თუ?!!

ტარტიუქი. ყველას ვძულოვარ, ყველას ვეჯავრები და მარტო
 იმას-ღა ცდილობენ, რომ ავ კაცად გამომიყვანონ
 და უსაყვარლესს ჩემს ძმას შემადულონ.

აზგანი. თქვენ რა? ხომ დარწმუნებული ხართ, ჩემს ყურს
 თქვენს მეტი არავისი რა ესმის.

- ტარტიუჭი. დღეს არ მოუსმენთ, ხვალ, ზევ; მაგრამ ბოლოს
 თქვენც შეგებარებათ იქვი და, რაც დღეს ცილის წამე-
 ბად მიიღეთ, შემდეგში იქნება კეშმარიტებად აღიაროთ.
- მრგონი. ოჰ, ღმერთმა ნუ მომასწროს!
- ტარტიუჭი. არა, ძმაო, თუ ქალმა განიძრახა რამე, ქმარსაც
 ადვილად დააჯერებს.
- მრგონი. არა, მეთქი, არა!
- ტარტიუჭი. ან რად გინდათ ჩემი ტანჯვა? გამიშვით, წავიდე:
 მეც მოვისვენებ, და თქვენებიც დამშვიდდებიან.
- მრგონი. შემარცხვინოს ღმერთმა, თუ ფეხი მოგაცვლევინოთ
 აქედან. ეს მე და ეს ჩემი ოჯახი!
- ტარტიუჭი. რამდენი დამცირება, რამდენი შეურაცყოფა, რამ-
 დენი ცილის-წამება უნდა ჩავიმარხო ამ გულში! მარ-
 თალია, თქვენ რომ გნებავდეთ...
- მრგონი. ბრძანეთ, ბრძანეთ!
- ტარტიუჭი. არა, რა საჭიროა? რა გაეწყობა, ისე მოვიქცევი,
 რომ აღარავის-რა ვათქმევინო: ახლო აღარ გავუვლი
 თქვენს მეუღლეს; სადაც ის იქნება, მე იქ არ ვიქნები,
 და ისე მოეგერიდებით, რომ ვეღარც კი მხედავდეთ.
- მრგონი. არა, იმათ გულის სახეობად თქვენ სულ ჩემს ცოლ-
 თან უნდა იყვეთ! თუ კი ჯიბრია, დეე ჯიბრი იყოს!
 მე მსურს, რომ თქვენ და ჩემს ცოლს ყოველთვის
 ერთად გხედავდნენ! მაგრამ ეგეც არა კმარა: იმათ
 გამოჯავრებული დღესვე გამოვაკხადებ, რომ მე
 თქვენს მეტი მემკვიდრე არავინა მყავს. ეხლავ წავალ
 და მთელს ჩემს შეძლებას თქვენ დაგიმტკიცებთ. კარგი
 და პატიოსანი მეგობარი, რომელსაც ჩემს ქალს ვად-
 ლევ, მე ცოლსაც მიჩვენებ, შვილსაც ზნათესავსაც.
 უარს ხომ არ მეტყვით ამ წინადადებაზედ?
- ტარტიუჭი. იყავნ ნება შენი, ვითარცა ცათა შინა, აგრეთვე
 ქვეყანასა ზედა.
- მრგონი. საწყალა კაცი! აბა წავიდეთ, ეხლავე ქალაღდი დავს-
 წეროთ და დავამტკიცებინოთ. მერე წავიდნენ და
 ირიკავონ ჩემმა პატიოსანმა მემკვიდრეებმა.

მ ო ქ მ ე ლ ე ბ ა მ ე ო ტ ხ ე

ს ც ე ნ ა პ ი რ ზ ე ლ ი

კ ლ ე ა ნ ტ ი, ტ ა რ ტ ი უ ჭ ი.

კლესანტი. დიად, ბატონო, ქვეყანა ამაზედ ლაპარაკობს და, მერ-
წმუნეთ, თქვენს სასახელოს არას ამბობენ. სწორედ
დროზედ შეგვხდით, უნდა მოგახსენოთ, რადგან
დიდი ხანია მინდოდა თქვენი ნახვა. მე არ დავუ-
კვირდები იმ ხმებს, რომელიც თქვენზედ დადის:
დეე, თუნდა იოტის ოდენიც ნურა იყოს რა მართალი;
დეე, დამი თავით ბოლომდე მტყუანი იყო და სულ უბ-
რალოდ შეგწამათ ცილი. განა ქრისტიანის ვალდებუ-
ლება არ იყო, ეპატივებინა შეცოდება და ყოვე-
ლივე შურისძიება ამოეფხვრა თავის გულიდგან? ხომ
იცით, რომ თქვენს გამო მამამ შეილი განდევნა სახ-
ლიდან? თქვენს გამო! კიდევაც მოგახსენებთ, დიდი
და პატარა თქვენზედ და ლაპარაკობს და ყველა
თქვენ გამტყუვნებთ. მე რომ თქვენი ვიყო, რაც
მოხდა, მოხდა—ვეცდებოდი შემერიგებინა მამა-შეი-
ლი და უკიდურეს სასოწარკვეთილებამდე არ მიმე-
ყვანა ყმაწვილი კაცი.

ტარტიუჭი. ოჰ, გეფიცებით, მეც მაგის მეტი არა მენატრება-
რა. მე აღარაფერი მახსოვს, ყოველივე შევუნდე და
სულით და გულით მინდა დავეხმარო იმ საცოდავს.
მაგრამ რა ვქნა, როცა ღეთის განგება სულ სხვაფრივ
ატრიალებს საქმეს: იმისი შინ დაბრუნება და ჩემი
აქედან წასვლა ერთი უნდა იყოს. მას შემდეგ, რაც
მოხდა—და დამეთანხმეთ მეტი შელოახვა ადამიანის
პიროვნებისა შეუძლებელი-დაა—ჩემი შერცხვენა იქ-

ნება ჩვენი შერიგება. რას იტყვის ქვეყანა? ტარ-
 ტიუჭმა თავისი ბრალმდებელი იმიტომ შეირიგა,
 რომ დაევალებინა, ხელთა ჰყოლოდა, პირში ლაგა-
 მი ამოედო და უფრო თავისუფლად ემრუშაო!

კლეანტი. თქვენგან არ მიკვირს! რა საკადრისია მაგისტანა
 უსაფუძვლო საუბარი. ან რა უნდა აქ ღვთის გან-
 გებას? არა, დამნაშავეს დასჯას ღვთის განგება თავი-
 სად ვერ მოახერხებს, რომ თქვენ არ მოგმართოთ?
 ღმერთი იმდენად ძლიერია, მგონი, რომ ცოდვილს
 უთქვენოდაც კარგად დასჯის. სულ ღმერთი გაკე-
 რიათ პირზედ და მის მცნებას კი აგრე ადვილად
 ივიწყებთ; თუ მართლა გულწრფელი მოსამსახურე
 ბრძანდებით ღვთისა, შეცოდების მიტევებაც უნდა
 იცოდეთ. არა, ქვეყანა რას იტყვისო?—განა სარწმუ-
 ნოების წინააღმდეგ უნდა მოიქცეთ? განა—ქვეყა-
 ნა რას იტყვისო?—თქვენს ღმერთს უნდა გადაუდ-
 გეთ? არა, ბატონო! ოლონდ გულწმინდად ავასრუ-
 ლოთ ყოველი მცნება მაცხოვრისა, და სხვა ჩვენ
 აღარა შეგვეხება-რა.

ტარტიუჭი. აკი მოგახსენეთ, ბატონო, სულით და გულით
 მიპატივებია ყოველივე. ოლონდ, მას შემდეგ, რაც
 მოხდა, ჩვენი ერთ ჭერ ქვეშ ცხოვრება ღმერთისაც
 წინააღმდეგი იქნება და სარწმუნოებისაც.

კლეანტი. ის კი წინააღმდეგი არ არის ღვთისა და სარწმუ-
 ნოებისა, რომ ბრაზისაგან გაგიყებულს კაცს ქალადს
 აწერინებთ და თქვენ ისაკუთრებთ, რაც არ გეკუ-
 თვნიო?

ტარტიუჭი. ვინც მე მიცნობს, თავის დღეში არ იფიქრებს,
 რომ მე ჩემთვის შემეძინოს რამე. ქვეყნის სიმდიდრე
 რომ მომცენ, ჩემთვის იმასაც არ ვინდომებ, და წუთი-
 სოფლის ამოვებით სულს არ წავიწყებ. და თუ დავყე
 და ჩემი ძმისაგან ეს საჩუქარი მივიღე, მხოლოდ

იმიტომ, რომ მეშინიან—უღირს ვისმე, ლოთს-გარ-
ყენილს არ ჩაუვარდეს ხელში; სიმდიდრეს მოხმარე-
ბაც უნდა, და მერწმუნეთ, ჩემებრ სხვა ვერავინ
მოიხმარს მოყვასთა სასარგებლოდ და ღვთის სადი-
დებლად.

კლეანტი. შვილს მამის სიყვარული და მემკვიდრეობა გამოს-
წირეთ და სხვა რაღა გეთქმით, ისევ ღმერთს უნდა
დასდოთ ბრალი. თუ არა და, რა თქვენი საქმეა, ვინ
როგორ მოიხმარს თავის საკუთრებას? ცუდადაც რომ
მოეხმარა და გაეფლანგა, თქვენ ხომ არავინ გაგა-
მტყუენებდათ? ხომ არავინ იტყოდა—მოტყუებით და
პირმოთნეობით გამოსცინცლა, რაც რამ ებადაო.
იქნება მე არ ვიცოდე, და განა სარწმუნოება გვი-
ბრძანებს, კანონიერს შვილს თავისი მემკვიდრეობა
წაართვიო? იძახით, ღვთის რისხვა მეწევა, მე და
დამი რომ ერთ ქერ ქვეშ ვცხოვრებდეთო. ის არ
გირჩევენიათ, წახვიდეთ აქედან უა ამოდენი ცოდ-
ვის ტვირთი მოიხსნათ თავიდან? რას გეუბნევით
თქვენი ღმერთი, რომ თქვენს გამო შვილს მშობე-
ლი მამის სახლში ველარ გაუვლია? რატომ არა
გრძნობთ, რომ ქეშმარიტი სარწმუნოება წასვლას
დაავალებდა ყველა სინიდისიერს და უანგარო კაცს.

ტარტიუტი. უკაცრავად გახლავართ, ოთხის ნახევარია და უნ-
და გაიხლოთ—ლოცვის დრო გახლავით.

კლეანტი. ვაი მე!..

სცენა მეორე

ელმირი, მარიანი, კლეანტი, დორინი.

დორინი. (კლეანტს) თუ ღმერთი გწამთ, გვიშველეთ რამე: ამა-
დამ ნიშნობა უნდა იყოსო, ბრძანა ბატონმა, და სა-

წყალს ქალს ლამის თავისი დაემართოს. აქ ბრძან-
დებოდეთ, სადაც არის ბატონიც მოვა—და იქნება
მოვაგვაროთ რამე. ეთხოვოთ, შევებვეწოთ, შევაში-
ნოთ, დავემუქროთ, თორემ გეფიცებით, ცოცხალი
ვერ გადარჩება ის უბედურ

სცენა მესამე

ოზგონი, ელმირი, მარიანი, კლეანტი, დარანი.

ოზგონი. ოჰ, რა კარგია, რომ ყველას ერთად გხედავთ. (მა-
რიანს) აი, შეილო, შენი ქორწინების ქალადები;
ამალამ ნიშნობა, და ჯერის-წყერაც მალე იქნება.

მარიანი. (დაუხიკებს ოზგონს) მუხლ-მოღრეკილი გევედრებით,
მამა, თუ თქვენს გულს ცოტაც არის შერჩენია მა-
მაშვილური სიყვარული, შემიბრალეთ, მაგრე სასტიკად
ნუ გამოიყენებთ თქვენს მამობრივ უფლებას და და-
მორჩილებას ნუ მაიძულებთ. ნუ, ნუ მაწამებთ, ნუ
გამიმწარებთ წუთისოფელს, ნუ დამაწყევლინებთ
ჩემის გაჩენის დღეს და თქვენს შვილობას. ნუ თუ
იმიტომ მომანიკეთ სიცოცხლე, რომ ჩემი დღე-
ნი ტანჯვითა და ვაებით დავლიო და სიკვდილისა-
გან-ლა მოველოდე შვებას? რატომ, შეიძლება თქვენ
არ მოგწონდეთ ჩემი მოწონებული და წინააღმდეგეთ
ჩემს გულის წადილს. მაგრამ, განა ეგ არა კმარა
ჩემთვის, რომ იმ კაცს არ მიმცეთ, რომელიც ჭი-
რივითა მძულს და მეზიზღება? ნუ მიმიყვანთ სასო-
წარკვეთილებამდე, მამა, ნუ გამიმეტებთ სულით
ხორცამდე დასაღუბავად.

ტანტიუჭი. (გული მოუღებება) გამაგრდი, გულო! რა დროს სი-
ბრალული და სისუსტეა!

შარიანი. ღმერთმან ხომ უწყის, მე სრულიადაც არა მწყენს თქვენი სიყვარული იმ კაცისადმი. თუ გნებავთ, ყველანი გაგვრეკეთ და იმას მიეცით თქვენი ქონება, თქვენი მამული. გეფიცებით, ხმას არ ამოვიღებ. ეგ თქვენა და ეგ თქვენი ტარტიუჭი, ოღონდ მე კი თავი დამანებეთ, ცხვარსავით ხელოფებ შეკრულს ნუ მიმცემთ დასაკლავად. აგრე აღვიღად ნუ გამწირავთ, მამა, ნება მიბოძეთ, მონასტერში გიახლოთ და იქ გავატარო ჩემი უკვე ბნელი და მწარი ღღენი.

აზგანი. ხედავთ! მონასტერი მაშინ მოაგონდა, როდესაც მამამ ნება არ მისცა, ვილაც მაწანწალაზედ გათხოვილიყო. ადექი! რამდენადაც გძულს და გეზიზღება ტარტიუჭი, იმდენად უფრო ღირსეული სასჯელი იქნება შენთვის ეს ქორწინება. კმარა, დროა მოიკლა გულის ვნებანი და დამორჩილდე ჩემს გარდაწყვეტილებას. ეგ იყოს და ეგ, ღღენის შემდეგ ამაზედ ლაპარაკით აღარ შემაწუხო.

ღაზანი. კარგია, თქვენმა მზემ!

აზგანი. ჩუმად! ვინა გგონია აქ შენი სწორი?!

კლექანტი. ნება მიბოძეთ, სიძე-ბატონო, ცოტა რამ მოვახსენოთ.

აზგანი. დარწმუნებული გახლავართ, ჩემო ცოლის-ძმავ, ცუდს არას მიბრძანებთ. თითო ოქროდ ღირს ყოველი თქვენი სიტყვა და რჩევა, მაგრამ ნება მიბოძეთ ჩემს საქმეში ჩემებურად მიავიქცე.

კლემიძე. (აზგანს) აქ იმისთანა უცნაური რამ ხდება, რომ ველარა გამიგიარა. დაბრმავდა ეს კაცი, დაყრუვდა, გაგიჟდა, არ ეიცო, ღმერთმანი, რა მოუვიდა! გიჟი არ უნდა იყოს, რომ ყველას პირში ბურთი ჩაგვიჩაროს, და ღღევანდელი ამბავი არავის დაუჯეროს!

აზგანი. თქვენს უმორჩილესს მონას, ქალბატონო, თვალიცა აქვს, ყურიც და გონებაც, ზვთის მადლით. განა არ ეიცო, როგორ გიყვართ და გებრალებათ თქვენი

თავლაფ-დასხმული გერი. განა არ ვიცი, იმის სიბრა-
ლულით მოგივიდათ, რომ ხმა ველარ ამოიღეთ წე-
ლან და პირდაპირ არ დაიძახეთ—სტყუის, ცილსა
სწამებს წმიდა კაცსაო. მართალი რომ ყოფილიყო,
ისეთი დამშვიდებული კი არ იქნებოდით, იქნება
სულ ცეცხლი გეფრქვით სიბრაზისა და შეურაც-
ყოფისაგან.

ელძიარი. რა ვქნა, რა საჭიროა ან გაბრაზება, ან ცეცხლის
ფრქვევა? დიდი რამ მოხდა, თუ კაცს მოვეწონე და
მიყვარხარო, გამიბედა! ან სად არის აქ შეურაც-
ყოფა, რომ მაშინვე ლანძღვა-გინება დავუწყო და
შიგ ყანყრატში ვწვდე დასახრჩობად? სთქვა, მე
სიცილადაც არ მეყო იმის ნათქვამი. ღმერთმა და-
მიფაროს, მე იმათ არ დავემსგავსო, ვინც ერთ უბ-
რალო სიტყვაზედ ყიჟინს დასცემენ და ქვეყანას შე-
ჰყრიან ხოლმე. მე სრულებითაც არ მინდა აშარი-
ალქაჯი ვიყო, და გეფიცებით, ღირსეულად მოხსე-
ნებული უარი ნაკლებად არ მოხვდება თავხედის გულს,
ვიდრე უნამუსო ლანძღვა-გინება.

მრგანი. ასეა თუ ისე, მე ვიცი, როგორც იყო საქმე, და ჩემ-
თვის ესეც კმარა.

ელძიარი. საკვირველი, განსაცვიფრებელი კაცი ხართ. რომ და-
გარწმუნოთ, რომ მართალს გეუბნებით! თქვენი ბე-
დნიერი თვალით რომ გაყურებინოთ და თქვენი ყუ-
რით გაგაგებინოთ, მაშინ რაღას ბრძანებთ, თომავ
ურწმუნო?

მრგანი. ჩემი თვალით მაყურებინო?

ელძიარი. დიაღ.

მრგანი. მეხუმრები.

ელძიარი. გეხუმრებით კი არა! სწორედ თქვენი თვალით გაყუ-
რებინოთ...

მრგანი. ნეტავი შენა, ხუმრობის გუნებაზედა ხარ!

ელძიანი. საკვირველია, ღმერთმანი! მე ხომ იმას არა ვთხოვთ, ჩვენი ნათქვამი ჭეშმარიტებად მიიღეთ მეთქი. მე იმას გეხვეწებით, მიპასუხოთ:—მაშინ რას იტყვით, რომ მოვახერხო და თქვენი თვალით გაჩვენოთ, რა მუხ-მუხელაა თქვენი წმიდანი.

აზგანი. მაშინ იმას ვიტყვი რომ... არაფერსაც არ ვიტყვი, რადგან ეგ შეუძლებელია.

ელძიანი. თქვენ ისე დაგაბრმავათ იმ კაცის სიყვარულმა, რომ ლამის ცოლიც დაღუპოთ და შვილიც. კმარა, რაც ხანი გაჩუმებული ვიყავ. მე უნდა დაგარწმუნოთ, რომ ყოველივე ჩვენი ნათქვამი მართალი იყო და დაგარწმუნებთ კიდევ. აი ეხლავე.

აზგანი. კარგი და პატიოსანი. ოღონდ ეგ სიტყვა არ დავიწყო: ენახოთ ერთი რას მოახერხებს ქალბატონი, რომ ქაღილი არ გაუცრუვდეს.

ელძიანი. (აზგანს) ტარტიუჭი ჩამომიყვანე.

აზგანი. ის ისეთი ფლიდია, რომ იქვს აიღებს და არ ჩამოვა, მახეში არ გამაბანო.

ელძიანი. ნუ გეშინიან: ფლიდზედ ფლიდიც რომ იყოს, მაინც მოტყუებდება სიყვარულისაგან დაბრმავებული. წადი, ჩავომიყვანე. (კლკანტს და მარკანს) თქვენ მიბრძანდით.

სცენა მორთვა

ელძიანი, აზგანი.

ელძიანი. თქვენ, ბატონო, ამ სტოლ ქვეშ უნდა დაიმალოთ.

აზგანი. რაო?

ელძიანი. უმთავრესი ის არის, რომ თქვენ კარგად დაიმალოთ.

აზგანი. რაღა უთუოდ ამ სტოლ ქვეშ?

ელძიანი. ღმერთო ჩემო! სულ ერთი არ არის? მე ჩემი განზრახვა მაქვს, და ხელს ნუ მიშლით. შეძვერით მანდ! ფრთხილად იყავით, არ დაგინახოთ.

- ფრგონი.** უნდა გამოვტყდე და აღვიარო, რომ მეტს ტაკი-მას ხარობას სიზმარშიაც ვერ ვიზამდი. მაგრამ, არაფერი: ვნახოთ, ერთი როგორ ამისრულვით თქვენს სიტყვას.
- ელძიარი.** ვნახოთ, ვნახოთ! თქვენ მოთმინება იქონიეთ (ფრგონი უკვე სტოლ ქვეშ არის) ეხლავე მოგახსენებთ: ტარტიუჭთან ლაპარაკში მე იმისთანა საგანს შევეხები, რომ... ძალიან საწყენიც რომ იყოს თქვენთვის, მაინც ჩუმად უნდა ბრძანდებოდეთ და არამც და არამც არ გამცეთ. მაშასადამე, ნება უნდა მქონდეს თავისუფლად ვუთხრა, რის თქმასაც საჭიროდ დავინახავ. ხომ დარწმუნებული ბრძანდებით, რომ ამის მხოლოდ თქვენს დასარწმუნებლად ჩავდივარ. რა გაეწყობა, უნდა დავუტკბე, ცოტა რამ იმედი მივცე მის თავხედურს წადილს, მახეში ჩავითრიო და თავისუფლად ავაქიქიკო, რომ მით მაინც მოეხადო ნიღაბი ჩვენს დამღუპველს ფარისეველს. და რადგან მხოლოდ თქვენს გამოისადა ვარ ამ განსაცდელში, ფთხილად უნდა იყვეთ და დროზედ გამოჩნდეთ, რომ ის არ შემემთხვეს, რაც თქვენ არ გნებავთ. ამ გვარად თქვენზედ იქნება დამოკიდებული დროზედ შეყენება იმ ურცხვისა და დაცვა სირცხვილისაგან თქვენის მეუღლისა. ეს თქვენი საქმე გახლავთ, პირად თქვენ შეგეხებათ და... აგერ მოდის! ჩუმად იყავით!

სცენა მესამე

ტარტიუჭი, ელძიარი, ფრგონი (სტოლქვეშ)

ტარტიუჭი. ჩემი ნახვა მოგსურვებიათ, ბატონო.

ელძიარი. დიად, საიდუმლოდ მინდა მოგელაპარაკოთ. მაგრამ ჯერ ეგ კარი გააღეთ... გაიხედეთ, არავინ იყოს. (ტარტიუჭი გაიხედავს, მიხურავს კარს და დაბრუნდება) ისიც კმარა, რაც დღეს მოხდა, და ღმერთ-

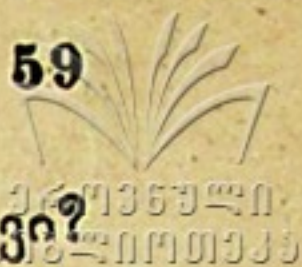

მა ნულარ შემასწროს იმ ამბავს. რომ იცოდეთ, როგორა ვწუხდი... თქვენთვის, ბატონო, თორემ მე როგორც იქნებოდა თავს ეიმართლებდი. შევკრთი, შევშინდი, გონება დამებნა და აზრადაც არ მომივიდა მეთქვა, რომ სტყუოდა და ცილს გწამებდათ ის საძაგელი. თქვენ რომ აგრე პატივცემული არა ყოფილიყავით ყველასაგან, დღეს ამ ღვთისრისხვას ვერ ავიცდენდით. კიდევ კარგი, რომ თქვენმა სახელმა გვიხსნა და ასე კარგად გათავდა საქმე. ახლა კი საშიში, მგონი, აღარა გვაქვს რა: ჩემს ქმარს ისე სჯერა თქვენი, ისე სწამხართ, რომ იქვსაც აღარ გაიტარებს. დასამტკიცებლად იმისა, რომ ქორებს არავითარ ყურადღებას არ აქცევს, ჩემს ქმარსა სურს, რომ მე და თქვენ ყოველთვის ერთად ვიყვნეთ და მეც ამიტომ გავბედე საიდუმლოდ თქვენი ნახვა. მინდა ამით ვისარგებლო, გული გადაგიშალოთ და თქვენს გრძნობას ჩემი შემოვუერთო.

ტარტაუჭა. ძნელი დასაჯერებელი გახლავთ, ბატონო, თქვენი სიტყვა. წელან არ იყო, სულ სხვას ბძანებდით?

ელძიარა. ოჰ, მაშ სრულიადაც არა გცნობიათ ქალის გული, თუ წელანდელი ჩემი უარი მართლა უარყოფად მიიღეთ: ქალის უარი, სუსტი უარი სულ სხვასა ნიშნავს! რა ვქნათ, რომ მორცვი ენა არ ემორჩილება ვნებით სავსე გულს და ჰოს მაგივრად არას იძახის? როდი უნდა გაგვიწყრეთ, მაშინვე რომ არ დაგყვეთ და სიყვარულით გატაცებულნი, მორცხობისგან მუნჯად ქცეულნი და თვალ დახრილნი მოკრძალებით და მორიდებით „არას“ ვამბობდეთ. მაშ ქალი არ ვყოფილვართ, თუ კი უარს არ ვიტყვით და ქალის ხასიათი არა სცნობია, ვინც არას ჰოდ არ გაიგონებს და გაგვებუტება. მეტის-მეტს მოგახსენებთ, ვიცი; ხელის გულზედ გიშლით ჩემს გულს, რომ, თუ კითხვა შეგიძლიანთ, წაიკითხოთ კიდევ, შიგ რა სწე-

რია, მაგრამ რა ვქნა, რომ ველარ შემოკავებია თავი? ასე რომ არ ყოფილიყო, განა წელან დამის დამ-შვილებას დავუწყებდი? ან თქვენ ისეთი სიამოვნებით მოგისმენდით, სიყვარულს რომ მეფიცებოდით? განა დამისთან ერთად მე კი ვერას ვეტყვოდი ჩემს ქმარს, თქვენი მოაზრე და მოზიარე რომ არ ვყოფილიყავ? ჩემი გერის შერთვას დაგიშლიდით, თქვენი დაკარგვა რომ არად მიმაჩნდეს? რატომ არ მიხვდით: თუ დაგიშალეთ, მხოლოდ იმიტომ, რომ საკუთრივ ჩემთვის მინდა ეგ გული და საზიაროს არას ვინდომებ.

ტარტიუქი. ოჰ, რა ტკბილია თქვენგან მაგ სიტყვის გაგონება! განა ჩემზედ უბედნიერესი იქნება ვინმე ქვეყანაზედ, თქვენი სიყვარული რომ მოვიპოვო და თქვენგან ნეტარყოფილი თქვენს ნეტარებასლა ვზრუნავდე?! მაგრამ ვინ მალირსებს მე უბადრუკს ამოდენს ბედნიერებას? ამ გულს დაჩაგრულს როგორღაც არ სჯერა შეუძლებელი ზ არ გერწმუნებათ... იქნება იმიტომ მიბძანებთ მაგას, რომ თქვენს გერს დამაშოროთ? ეხლავე მოგახსენებთ, მე თქვენსას არას დავიჯვრებ, ვიდრე სიტყვას საქმედ არ შესცვლით! ვიდრე ცოტაც არის შვებას არ მისცემთ ვნებით აღსავსეს თქვენგან ტანჯულს გულს და არ დამისაკუთრებთ, რასაც აგრე ტკბილად მპირდებით.

ელმირი. (დაახკელებს, რომ ქმარს ანიშნას) რადა, ბატონო, რას ეჩქარებით? რად გნებავთ უცბად ამოსწოვოთ ნექტარით სავსე გულის ფიალა? განა არ კმარა, რაც გავბედე და მოგახსენეთ, რომ უფრო მეტსა და მეტს თხოულობთ? ნუ თუ კმაყოფილი მაშინ დარჩებით, როდესაც ჟინს მოიკლავთ და დამშვიდდებით?

ტარტიუქი. სიტყვით თანახმანი ვართ და ხაქმით კი არაო? თქვენ იმისთანა ნეტარებას მიქადით, რომ ვერც კი წარმომიდგენია, და რა არის საკვირველი, რომ ვიდ-

რე გერწმუნებოდეთ, ვეცადო გემო გაეილო? მე იმ-
დენად სუსტი, უჩინარი გახლავართ, რომ თქვენს
სიყვარულს ძნელად მოვიპოვებ და, მანამ საქმით არ
დამარწმუნებთ, რომ თქვენ ჩემი ხართ, სულით ხორ-
ცამდე ჩემი, მე თქვენს სიტყვას ვერ დავიჯერებ.

ელმბი. სწორედ მტარვალთა ვაჟიკაცის სიყვარული! აღარც
განკითხვა იცის, აღარც დანდობა და მოლოდინი!
ერთი კი აღიძრას და მერმე, ქვეყანაც რომ დაინგ-
რეს, არ დამშეიდება, ვიდრე თავისას არ იზამს. და-
მაცადეთ, ბატონო, სული მომაბრუნებინეთ! ან რა
საკადრისია, აგრე ძალა დამატანოთ და—აქაოდა
გული მიძღვნაო,—იმისთანა საქმე მაიძულოთ, რომ
საუკუნოდ მანანოთ?

ტარტაუჭი. მიკვირს ღმერთმანი: თუ კი მართლა კეთილის
თვლით გადმოხედეთ ჩემს გრძნობას, რა გენაღვლე-
ბათ, მომანიჭოთ ყოველივე, რითიც ტკბილია, უკვდა-
ვია სიყვარული?

ელმბი. მერმე ღმერთი, ბატონო, ღმერთი?

ტარტაუჭი. თუ ჩემს სურვილს ღმერთის მეტი წინ არავინ
უდგას, კარგად ყოფილა ჩემი საქმე: ღმერთს მე გავცემ
პასუხს.

ელმბი. რას ბრძანებთ, ბატონო, ღვთის შიში არ გქონიათ!

ტარტაუჭი. ნეტავი თქვენა, რომ დღევანდლამდე შეგყოლიათ
ბავშვური შიში და რიდი ღვთისა. მე ჩემი ხელობა
კარგად ვიცი და ეხლავ დამარწმუნებთ, რომ ღვთის
საწყენს არას ჩავდივართ. მართალია, სარწმუნოება
გვიკრძალავს რაოდენსამე სიტკბოებას, მაგრამ ღმერ-
თი კეთილია და, თუ მოინდომა კაცმა, ყოველთვის
მოურიგდება; ჭკუა, გონება და ცოდნა ჰქონდეს
კაცს, თორემ სინიდისისთანა რბილი და ადვილი
მოსაქნელი არა არის რა. უმთავრესი ის გახლავთ, რა
განზრახვით სჩადის ადამიანი ღვთისაგან აკრძალულს
და ცოდვად წოდებულს. ამას ყველაფერს გასწავ-

ლით, ბატონო, თქვენ ოღონდ დამყეთ და დაჰმორჩილდით ჩემს სურვილს. ნუ გეშინიანთ: ჩემს კისერზედ იყოს, თუ აქ ცოდვა არის რამე. (ელმირა უფრო მაგრად ასველებს). რა ძალიან გახველებთ?

ელმირა. ღიად, ძალიან ვიტანჯები.

ტარტიუჭი. სურდოს წამალი მოგართვათ?

ელმირა. იმისთანა ახირებული სურდო მჭირს, რომ ქვეყნის წამალიც ვეღარ მომაშორებს, მგონი.

ტარტიუჭი. ეგ ცუდი ამბავია.!

ელმირა. ღიად, უფრო ცუდი, ვიდრე თქვენა გგონიათ.

ტარტიუჭი. კმარა, ნულარა მტანჯავთ. ნურათურისა გეშინიანთ. ხომ დარწმუნებული ხართ, რომ ჩვენს საიდუმლოს ვერავინ გაიგებს? ცოდვა ცოდვად მაშინ ხდება, როცა გამოქვეყნდება, და მერწმუნეთ—არას შესცოდავს, ვინც ჩუმად სცოდავს.

ელმირა. (დაახკელებს და სტოლს დაახრახუნებს) ერთი სიტყვით, თუ არ დაგყევით, არ დაგმორჩილდით და, რასაცა მთხოვთ, ყოველივე არ აგისრულეთ, თქვენ არ დაკმაყოფილდებით და ჩემსას არას დაიჯერებთ. რა გაეწყობა, უნდა დაგმორჩილდეთ. იქვი არ არის, საზარელია, სამარცხვინო, რასაც თქვენა მთხოვთ, მაგრამ-ღმერთმა ჰკითხოს ახირებულს, რომელსაც უამისოდ ჩემი სიტყვა არა სჯერა და ლამის ეს სირცხვილიც მაქამოს! ღმერთმა ჰკითხოს გახველებულს, რომელსაც დაუყენია, მანამ საქმით არ დამიმტკიცებთ, ცარიელი სიტყვისა არა მწამს რაო. რა გაეწყობა, თუ კი უამისობა არ შეიძლება, ამით მაინც დავაჯერებ ურწმუნოს... და თუ ვცოდავ რასმე, ღმერთმა ჰკითხოს, ვინც ამ უკიდურესს ყოფაში ჩამაგდო...

ტარტიუჭი. დეე, მე მკითხოს! ქვეყნის ცოდვის მზიდველია ვიყო, თუ ამაში...

ელმირი. კარი გააღეთ და გაიხედეთ, ჩემი ქმარი არსად მანდ აივანზედ.

ტარტიუჭი. საქმე არა გქონიათ, თქვენი ქმრისა გეშინიანთ! თქვენს ქმარს დღეში ასჯერ ჩავიყვან წყალზედ და ისე ამოვიყვან, რომ წყალი ვერ დალიოს. იმას სასახელოდაც მიაჩნია მე და თქვენი დაახლოება. ეგეც რომ არ იყოს, ისეთი გაწვრთნილი მყავს, რომ თავის თვალითაც რომ დაგვინახოს, მაინც არ დაიჯერებს.

ელმირი. სულ ერთია, ცოტა ხანი გარედ გადით და მოათვალიერეთ მანდაურობა.

სცენა მეთხუთსე

აზგანი და ელმირი

აზგანი. (გამოძვრება) ფუ, შეარცხვინა ღმერთმა! ეგ ფლიდი, თავლაფ დასხმულა! არა, როგორ წარმოვიდგენდი! ეგ უსინიდი სო!

ელმირი. ჯერ რა დროს გამოხვალა! დაგვეცინით, თუ რა არის? შეძვერით, დაიმაღეთ! მოითმინეთ, ბატონო, ცარიელი სიტყვა რის მაქნისია? ის არა სჯობია, საქმეს უყუროთ და ისე დარწმუნდეთ?

აზგანი. ღმერთსა ვფიცავ, თვით ჯოჯოხეთიც ვერ შექმნიდა მაგისტანა გაუტანელს და ბიწიერს.

ელმირი. თქვენგან არ მიკვირს! აგრე აღვილოდ როდი უნდა დაიჯეროთ ადამიანის სიტყვა. ხომ შეიძლება შესცდეთ და სული წაიწყმიდოთ. ის არ სჯობიან, ჯერ კარგად დარწმუნდეთ, საქმით, საბუთით აღიჭურვოთ და... (ტარტიუჭის ფეხის ხმაზედ ქმარს უკან ამოიყვანებს).

სცენა მუხვილი

ტარტიუფი, ელმირი, ორგონი.

- ტარტიუფი. (ორგონს ვერა სედაგს) ჩემსკენ ყოფილა მთელი ქვეყანა! აქ არავინ არის და თავისუფლად დავეწაფები ჩემს ნეტარებას! (სელგაშლილი მიდის ელმირისკენ, რომ მოესვიოს. ელმირი გვერდზე გადგება და ტარტიუფი ორგონს დაინახავს).
- ორგონი. ნელა, ბატონო, ნელა! ვინ თქვენა და ვინ მაგისტანა შეხურება! ოო, წმიდაო, ღვთის მმოსაეო! მაშ მაგას მიპირებდი? ქალს ცოლად მთხოვდი და ცოლს საყვარლად იხდიდი? განა არა, იქვი მქონდა, დიდი ხანია იქვი მქონდა, მაგრამ ჩემს თავსვე ვამტყუნებდი: — იმ ღვთისნიერს მაგას როგორ სწამებ მეთქი! დღეს კი გავიგე, რაც კაცი ყოფილხარ! გავიგე, დაერწმუნდი და მეტი საბუთი აღარ მინდა, ჩემთვის ესეც კმარა!
- ელმირი. (ტარტიუფს) მე არა დამაბრალოთრა. რაც მოხდა, მაიძულეს და იმიტომ მოხდა.
- ტარტიუფი. (ორგონს) რაო? ნუ თუ გჯერათ?...
- ორგონი. კმარა, ბატონო, კმარა! ხმა აღარ ამოიღოთ! აბა, ჩქარა! რაც მალე აიბარგებით, ის ემჯობინება.
- ტარტიუფი. ჩემი წადილი გახლდათ...
- ორგონი. ძალა გამოეღია თქვენს სიტყვას. აიბარგეთ-მეთქი, გეუბნებით!
- ტარტიუფი. თუ აბარგვაა, თქვენ უნდა აიბარგოთ, აგრე მრისხანედ რომ ყვირით. სახლი ჩემია! იქნება გეგონათ, შარს მოეუდებთ, შევარცხვენთ და პანღურის ცემით გავაგდებთო! ნელა, ბატონო, ნელა! იქნება არ იცით, რომ ჩემი გაუპატიურება გმობაა ღვთისა? ოჰ, როგორ შეგანანებთ ამ შეცოდებას!. (გადის).

სცენა მერვე

ელმირი, ორგანი.

ელმირი. რას ბოდავს, რას გვემუქრის?

ორგანი. აბა, ეხლა გამიწყრა ღმერთი! ვაიმე, ვაიმე!

ელმირი. რაექნა, რა მოხდა?

ორგანი. ის მოხდა, რომ შევცდი, გავბრიყვდი, და ყოველი-
ფერი დავუმტკიცე...

ელმირი. როგორ თუ დავუმტკიცე?

ორგანი. დავუმტკიცე და გავათავე. მაგრამ მე სხვა უფრო
მაწუხებს...

ელმირი. სხვა რაღა!

ორგანი. ჯერ ჩემი ყუთი ვიპოვნო, ქალაღლებს რომ ვინახავდი!

მოქმედება მესამე

სცენა პირველი

ორგანი, კლექანტი.

კლექანტი. მერმე სად მირბიხართ?

ორგანი. რა ვიცი!

კლექანტი. არა სჯობიან, მოვილაპარაკოთ, ავილოთ-დავილოთ
და ამ გაქირებაში ისე მოვიქცეთ.

ორგანი. ნეტავი ჩემი ყუთი მაპოვინა და სხვას აღარას ვიწუ-
ხებ. ლამის გავგიჟდე, კაცი!

კლექანტი. ძალიან საიდუმლოდ უნდა იყოს, რაღაცა ყუთია.

ორგანი. არგასი ხომ გახსოვთ, ჩემი ძველი მეგობარი. გაპარ-
ვა რომ დააპირა, მომიტანა და საიდუმლოდ ჩამა-
ბარა: მთელი ჩემი ქონება და საჭირო ქალაღლები
აქ მიწყვიტა, — შენ იცი, როგორც შემინახავ, ჩემი
სიცოცხლე შენ ხელთ იქნებაო.

- კლექანტი. მერე თქვენც აიღეთ და ანაბარი სხვას მიეცით?
- ოზგონა. ეეჰ, ჩემი სისულელე, თორემ მაგას ვიზამდი? დასახრჩობი ვარ, დასახრჩობი! როგორღაც იყო, ჩემი საიდუმლო იმ სულ-წაწყმედილს გავანდე; ის იყო და ის, მოსვენება აღარ მომცა: ჩამაცივდა, ყუთი მე მომეცი, თორემ შეიძლება გაიგონ, სახლი გაგიჩხრიკონ და დალუპო საწყალო კაციო. რაკი მე მექნება, თუნდა დაიფიცო, რომ შენ არა გაქვს რა, ტყუილს არ იტყვი და არა სკოდავო.
- კლექანტი. ანაბარი, მგელმა იცისო, დალოცვილო, და თქვენ აგრე როგორ გაგაბრიყვათ იმ ეშმაკის კერძმა, რომ გულითადი მეგობრის საიდუმლოს იმას უამბობდით? რომ წავიდეს და დაგაბეზლოთ, ხომ დაიღუბეთ? სულით-ხორცამდე იმის ხელთა ყოფილხართ, მე რომა ვხედავ... არ შეიძლება, შეირიგოთ როგორმე? სადაც არა სჯობს, გეცლა სჯობსო, ნათქვამია.
- ოზგონა. რაო? ის შევირიგო, ის თვალთმაქცი, ორგული და ორპირი? ღმერთო, რა უსინდისოდ მომატყუა! რას წარმოვიდგენდი, რომ ანგელოზებრივ უმანკოების ქვეშე სატანის სულსა ჰმალავდა. ქუჩის მაწანწალა, მთხოვარი გლახა იყო, სახლში რომ შემოვიყვანე-არა, კმარა! ღმერთმა დამიფაროს, მე პატიოსნება აღარავისი ვიწამო! მოსიხლე მტერი გავხდები დღეის იქით იმ ფარისევლებისა და, საცა მოვასწრობ, გველსავით გავსრეს.
- კლექანტი. უცნაური ხასიათის კაცი ხართ, ჩემო სიძევ! ჯერ ღმერთსავით ლოცულობთ და მერმე სასიკვდილოდ აღარ დაინდობთ. ცარიელი გულის-თქმა ხართ და არც კი იცით, რა არის საქმის დაკვირვება და შეგნება. აქაო-და მოვტყუვდი და ვილაც მუზმუზხელას თვალთმაქცობა ქეშმარიტ პატიოსნებად მივიღეო, მტრად გადაკიდებას უქადით ყოველს პატიოსანს და ღვთის მშოსავს კაცს. განა საცა პატიოსანი

კაცია, ყველა თქვენი ტარტიუჭის მსგავსია? მაგ
რაკი ტარტიუჭი ფლიდი გამოდგა, ქვეყანაზედ ღვთის-
ნიერი აღარავინ ყოფილა! რადა, ბატონო? რატომ
არ იცით, რომ ქეშმარიტი, ღვთისაგან მომადლებული
სათნოება სხვაა, და ფარისევლობა და ქვეყნის თვალის
ამბჰელი თვალთ-მაქცობა სხვა? ნურც აგრე აღვი-
ლად გააწმინდანებთ ვისმე, როგორც თქვენ იცით, და
ნურც ისე მალე დაჰგმობთ, როგორც ეხლა ბრძა-
ნებდით. დაუკვირდით, ყველას თავისი მიუწყეთ და,
თუ მაინცა და მაინც უნდა შესცდეთ, სჯობს ისევ
ძველებურად სცდებოდეთ, ვიდრე ბრაზ-მორეულს
ქვეყანაზედ ღირსეულ კაცად აღარავინ მიგაჩნდეთ.

სცენა მეორე

ფრგონა, კლექანტი, დამი.

- დამი.** ნუ თუ მართალია, მამა-ჩემო, რომ გემუქრებათ კი-
დეც ის შერცხვენილი! ნუ თუ აგრე მალე ამოირე-
ცხა გულიდგან ყოველი თქვენი სიკეთე?
- ფრგონა.** დიად, შვილო, დიად. ოჰ, როგორ ვიტანჯები!
- დამი.** ოღონდ თქვენ თავი დამანებეთ და, კაცი არა ვყო-
ფილვარ, თუ პირში არ ჩავჩარე თავის მუქარა! ისე
გამოვასალმებ წუთი სოფელს, რომ ზიარება ენატ-
რებოდეს!..
- კლექანტი.** აი, ყმაწვილ-კაცობა! დამშვიდდი, თუ ღმერთი გწამს!
ქვეყანაა, სჯული და სამართალი. აქ ხანჯლით ვე-
რა გარიგდება რა, რაც არ დაშავდება.

სცენა მესამე

ქ. შერნელი, ფრგონი, კლექანი, მარიანი, დამი, დარინი.

შერნელი. ვუი, დამიდგეს თვალი! იცით რაებს ამბობენ?

მარგონა. იმას ამბობენ, დედა-ჩემო, რაც ჩემი თვალითა ვნახე და სხვას არაფერს. ვის გადაუხდია სიკეთე სიკეთით, რომ იმას გადაეხადნა? ვილაც უბედურს, ბოგანოს, ძონბებით მოსილს ბინა მივეცი, ძმასავით შევითვისე, ქალის მიცემა აღვუთქვი, სულ იმას დაუმტკიცე ჩემი სარჩო-საბადებელი; და იმან კი იცით, რა მიყო? ჩემს ცოლს გაუარშიყდა! ესეც არ მაკმარა და ახლა მემუქრის, სახლ-კარს წაგართმევ და ისე გაგიხდი საქმეს, რომ ხელგაწვდილი დადიოდე და მოწყალებას თხოულობდეო.

დარანი. საწყალი კაცი!

პერნელი. ტყუილია, შვილო, ტყუილი! ღმერთმა ნუ დამაჯერებინოს!

მარგონა. როგორ თუ ტყუილი?!

პერნელი. ღვთისნიერ კაცს მტერი არ დაელევა. შური...

მარგონა. რა მტერი, რა შური? რას ბრძანებ, დედა?

პერნელი. იმას მოგახსენებ, შვილო, რომ ბაბილონსა ჰგავს თქვენი ცხოვრება და იმ წმიდანის სიძულვილი გალპარაკებთ მაგას.

მარგონა. ღმერთო ჩემო, საიდან სადაო?

პერნელი. პატარა იყავი, შვილო, რომ სულ იმას ჩაგძახოდი: წუთი სოფელში სათნოება ყოველთვის დევნილი ყოფილა და კვლავაც დევნილი იქნება. მოშურნენი დაიხოცებიან, მაგრამ შური კი თავის დღეში არ გაქრება.

მარგონა. კაცი აყრას მიპირებს და შენ კი შენსას გაიძახი!

პერნელი. შენგან არ მიკვირს! აგრე როგორ გაგბერეს ქორებით? როდი უნდა აჰყვე, შვილო!

მარგონა. ჩემი თვალითა ვნახე, დედა!

პერნელი. შენ არ იცი, რა ტკბილი ენა აქვს შურის ძიებას.

მარგონა. ამისთანა გინახავთ! აღამიანო, გეუბნევი, ჩემი თვალითა ვნახე და ჩემი ყურით გავიგე მეთქი.

შენელო. შურისთანა გესლიანი ხომ აღარა იქნება რა. ვაი იმისი ბრალი, ვისაც მიზანში ამოიღებს და თავის შხამს შეასხავს.

მარგონი. დედა, რა გინდა ჩემგან? ჩემი სევდა არ მეყოფა? გეუბნევი, ჩემი თვალითა ვნახე მეთქი, აი ამ თვალით! ვნახე, ვნახე, ვნახე! გეყურება? ვნახე! სხვაფრივ როგორ გაგაგებინა? გეუბნები, ვნახე მეთქი!

შენელო. ნახულსაც არ უნდა ენდო, შვილო! განა არ შეიძლება, მოსტყუვდე! ნახულსაც შეგნება უნდა, მაშინვე თავში კი არ უნდა აიფრინო.

მარგონი. ვაჰიმე! ყელში მომადგა სისხლი!

შენელო. სუსტია, შვილო, ადამიანის ბუნება: ტყუილ-უბრალოდაც იცის იჭვნეულობა და კეთილ განზრახვას ხშირად ბიწიერად მიიღებს ხოლმე.

მარგონი. მაშ ჩემი ცოლი საკეთილოდ ნდომია და მე რაღა მეთქმის!

შენელო. მაშ, ქა! ავრე აჩქარება როგორ იქნება? უნდა დაგეცადნა, საქმე საქმეზედ მოგვარებულიყო, და სიმართლე ისე გენახა.

მარგონი. უნდა დამეცადნა, რომ ჩემი ცოლი... ხომ არ გინდა წამომაროშინო რამე, დედა-ჩემო?

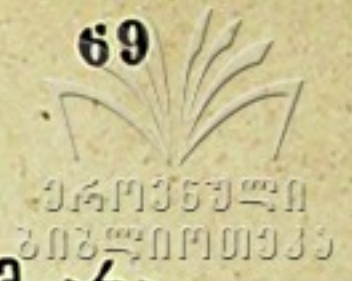
შენელო. ერთის სიტყვით, ღვთის მადლით მოსილი, წმიდათა სწორია ის კურთხეულის შვილი, და თუნდა მომკლათ, მაინც არ დავიჯერებ, რომ მაგგვარი განზრახვა ჰქონოდეს რამე.

მარგონი. თავი დამანებე, ღვთის გულისთვის, თავი დამანებე! დედა ხარ, როგორ გაკადრო, თორემ იმისთანას გეტყოდი, რომ...

დარანი. (მარგონს) რასაც დასთეს იმას მომკიო, ბატონო: თქვენ ჩვენი არა გჯეროდათ, დედა თქვენს კიდევ თქვენი.

კლუანტი. რა ვქნა, რა დროს ეგ არის! ტყუილად დროს ვკარგავთ მთვ კამათში და ის კი გვაფიწყდება, რომ მტერს დახედომა უნდა. ხომ აცით, რას გვემუქრის?

- დაში.** რაო, რას გვემუქრის?
- ელძირი.** მართალია, მეტად უმადური გამოდგა, მაგრამ არა მგონია, გაბედოს და...
- კლექტი.** ნუ, ნუ, ტყუილი იმედი არას გვიშველის. ალბად საბუთი აქვს რამე და შეუძლიან, რომ თამამად არის. კიდევ გეტყვით, რაკი იცოდით, რომ ძალა მის ხელთ იყო, არც აგრე უნდა გაგებოროტებიდათ.
- ოზგონი.** რაღა დროსია. გველივით დამსუნთქა და ველარ შევიკავე თავი.
- კლექტი.** ნეტავი მოხერხდებოდეს როგორმე თქვენი შერიგება!
- ელძირი.** ნეტავ მცოდნოდა, რომ მაგისტანა იარალი ჰქონდა ხელში; რა ღმერთი გამიწყებოდა, ამ ამბავს როგორ დავაწებდი!
- ოზგონი.** (დოზინს) რა უნდა იმ კაცს? წადი ჰკითხე. დიად, სწორედ მაგისტვის მცალიან ეხლა!

სცენა მეოთხე

ოზგონი, პერნედი, ელძირი, მარინი, კლექტი,
დაში, დოზინი. ჯუაიალი.

- ჯუაიალი.** (სცენის უკანა მხარეს) დილა მშვიდობისა, ჩემო კეთილო. უმორჩილესად ვთხოვთ, თქვენს ბატონს მოახსენოთ, რომ მცირე საქმე მაქვს და მინახულოს.
- დოზინი.** ბატონი მარტო არ გახლავთ და, არა მგონი, დღეს ინახულოს ვინმე,
- ჯუაიალი.** ღმერთმა დამითაროს, მე აქ არავინ შევაწუხო. მე პატარა საქმეზედ გიახელით, ფრიად სასიამოვნო საქმეზედ და, იმედი მაქვს, მადლობელიც დამრჩება.
- დოზინი.** როგორ მოვახსენო?
- ჯუაიალი.** მოახსენეთ, რომ ბატონ ტარტიუჭისაგან გახლავართ გამოგზავნილი.

დარბანა. (ორგანს) ძალიან ზრდილი, ტკბილი შოლაპარაკე გახლავთ, ვილაცა არის; მოგახსენებთ—ტარტიუჭისაგან ვარ გამოგზავნილი და სასიამოვნო ამბავი მომაქვსო.

კლექანტი. უნდა ნახოთ, გაიგოთ, რა უნდა.

ორგანა. იქნება შერიგება უნდა? რა გულით და უნდა ველაპარაკო!

კლექანტი. რა დროს გულია, რა ვქნა!. თუ შერიგებაზედ სთქვა რამე, უნდა მოუსმინოთ და დაჰყვეთ კიდევ.

ლუაიაჯი. (ორგანს) ჩემს ბატონს ვახლავარ. ღმერთმა ძირიანად ამოაგდოს თქვენი მტერი და მოშურნე! ღმერთმა ნუ მოაკლოს თქვენს ოჯახს თავისი მადლი და წყალობა!

ორგანი. (კლექანტს ჩუმად) ძალიან ტკბილად დაიწყო. მგონი შესაჩივებლად არის გამოგზავნილი. ნეტავი!

ლუაიაჯი. ღმერთმა ყველა თქვენს მტერს შეაყვაროს თქვენი ოჯახი, როგორც მე მიყვარს, და სხვა ნუღარა გნებავთ რა. რამდენი ხანია, გიცნობთ, ბატონო, და ჯერ ისევ ცხონებული მამი-თქვენის დროს თქვენი უმოჩილესი მონა და მოსამსახურე გახლდით.

ორგანი. ძალიან ვწუხვარ, ბატონო, რომ თქვენი ვინაობა არ ვიცი. მაპატივეთ და მიბრძანეთ, ვინ ბრძანდებით?

ლუაიაჯი. ლუაიალი გახლავართ, ბოქაული, და ღვთის მადლით აგერ ორმოცი წელიწადია პატიოსნად და ღირსეულად ვასრულებ ჩემს თანამდებობას. თქვენთანაც იმიტომ გიახელით, რომ სასამართლოს გარდაწყვეტილება წარმოგიდგინოთ და აღვასრულო.

ორგანი. რაო? რა უნდა აასრულო?

ლუაიაჯი. საიმისო არაფერი, ბატონო, ნუ აღშფოთდებით. უნდა გამოგიცხადოთ, რომ თქვენ და თქვენებმა დაუყოვნებლივ უნდა დაცალოთ ეს სახლი, რათა ამიერიდგან კანონიერი პატრონი დამკვიდრდეს შიგ.

ორგანი. სახლი დავცალო?!
 დაეცალო?

ლუაიალი. დიად, ბატონო, თუ თქვენი ნებაც იქნება. ეს სახ-
ლი დღეიდგან ჩვენს კეთილს ტარტიუქს ეკუთვნის,
ეს ხომ თქვენც კარგად მოგეხსენებათ. ამ სახლ-კარის
პატრონი დღეიდან ის გახლავთ. ამის საბუთი აი აქა
მაქვს, სრულიად კანონიერად შედგენილი და დამტკი-
ცებული.

დამა. ხედავთ ამ ურცხვს, ამასა?

ლუაიალი. მე, ბატონო, თქვენთან არა მაქვს საქმე, არამედ
მარტო ბატონ ორგონთან. დაფიქრებული, დარბაი-
სელი კიცი ბრძანდება ბატონი მამა თქვენი, და კარ-
გად მოეხსენება, რომ მართებლობის წინააღმდეგო-
ბიდან ავის მეტი არა წარმოადგება-რა.

ორგონი. მერე?...

ლუაიალი. დიად, ბატონო, ვიცო, მილიონიც რომ იყოს,
თქვენ წინააღმდეგობას არ გაუწევთ კანონიერად
დასაბუთებულს ოქმს და ნებას მიბოძებთ მეც კანო-
ნიერად აღვასრულო ჩემი ვალდებულება.

დამა მეც რომ კანონიერად აღვასრულო ჩემი ვალდებუ-
ლება და ერთი კარგა მიგთელო!

ლუაიალი. დააჩუმეთ, ბატონო, თქვენი შვილი, ან გამარიდეთ
სადმე. საუკუნოდ სანანურად გამიხდება, რომ მაი-
ძულოს და ოქმი შემადგენინოს. პატიოსანი კაცისა
მე დიდად პატივისმცემელი გახლავართ და, თუ ვი-
კისრე დღევანდელი ჩემი ვალდებულება, მხოლოდ
თქვენი სიყვარულით და პატივისცემით: არ მინდოდა
იმისთანა ბოქაული მოგდგომოდათ კარს, რომ თქვე-
ნი ყადრი არა სცოდნოდა: ბრიყულად, თავხედად
მოგქცეოდათ და შეეწუხებინეთ.

ორგონი. მაგაზედ უარესი შეწუხება კიდევ იქნება: მოსულხართ
და ჩვენი სახლიდან გვერეკებით.

ლუაიალი. ეხლავე ხომ არა, ბატონო! ოო, ღმერთმა დამიფაროს!
ხვალამდე ვადას გაძლევთ, ხვალ დილამდე; ოღონდ
ლამე მეც თქვენთან გახლდებით... მე და ერთი ათიო-

დე კარგი ბიჭი. ჩუბად ვიქნებით, ბატონო, ვერც კი გაიგებთ ჩვენს აქ ყოფნას. რომ წებოდეთ, სახლის გასაღები მე მიბოძეთ: ეს უბრალო ჩვეულება გახლავთ, კანონის ძალით დადგენილი, და ნურც ჩვენ დაეარღვივთ წესსა და რიგსა. ღამე ტკბილად გეძინებათ, ისე მოისვენებთ, როგორც თქვენს სახლში, და ხვალ დილით კი უნდა აჩქარდეთ და გაზიდოთ თქვენი ბარგი. თქვენ რომ არ შესწუხდეთ, მე ჩემს ბიჭებს დაგახმარებთ. თვალის დახამხამების უმაღლესი გაიტანენ თქვენს ბარგს და სწორედ ამ განძრახვით წამოვიყვანე იმისთანა ღონიერი ბიჭები. რა ვიცი, მე მგონია, რომ მეტი თავაზიანობა აღარ შეიძლებოდა და, რადგან მე ასეთის პატივისცემით გექცევით და არას გაწუხებთ, უპორჩილესადა გთხოვთ, თქვენც ისე მოაგვაროთ საქმე, რომ ჩემი მოვალეობის აღსრულებაში ხელი არაფერმა შემიშალოს.

მარგონა. (იჭით) ოოჰ, ნეტაუი კი შენი ცემა შეიძლებოდა, და თუნდა ისიც წამართვან, რაც დამრჩენია.

კლექანტა. (ჩუბად) თავი დაანებეთ, უფრო წაახდენთ საქმეს.
დამი. ოჰ, როგორ მქავეა ხელი!

დორინა. მერე რა კარგი ბეჭები აქვს ბატონს ლუაიას! ისე შეერგება, როგორც ზიარება.

ლუაიალი. მე რომ ავი კაცი ვიყო, ჩემო მშვენიერო, ე მაგ სიტყვებს ოქმში ჩავწერდი და ძალიანაც შეგანანებდი: იქნება გგონია, ქალი ვარ და ციხეში არ დამიჭერენო!

კლექანტა. კმარა, ბატონო, კმარა. მოგვეცით რაღაც უწყება გაქვთ და თავი დაგვანებეთ.

ლუაიალი. ნახვამდის! ღმერთმა სიხარული ნუ მოგიშალოსთ.

მარგონა. ღმერთმა სიმწარე ნუ მოგიშალოს შენცა და შენს გამომგზავნსაც.

სცენა მესამე

ოზგონი, ზერნელი, ელძირი, კლეანტი, მარიანი,
დაძი, დარინი.

- ოზგონი. ახლა ხომ ნახე, დედაჩემო, რომ მართალს მოგახსენებდი. ახლა ხომ ხედავ, როგორ მილალატა იმ მუხთალმა და რა მახეში გამაბა?
- ზერნელი. ჯერაც გონებაზედ ვერ მოვსულვარ, შვილო!
- დარინი. (ოზგონს) ტყუილად უჩივით, ბატონო, და ტყუილად ამტყუვნებთ. საქმე განზრახვა გახლავთ და... თქვენი სიყვარულით მოსდის ყველაფერი; იცის, რომ სიმდიდრე კაცს გარყვნის, ეშინიან ცუდად არ მოიხმაროს, სული არ წაიწყმიდოსო და, რაკი თქვენი ხსნა და ცხოვნება უნდა, რა ქნას—იძულებულია ხელიდან გამოგგლიჯოთ ყოველივე თქვენი სარჩოსაბადებელი.
- ოზგონი. გაჩუმდი, სულ იმას გეუბნევი, გაჩუმდი მეთქი, და მაინც ჭკუაზედ ვერ მოგიყვანე.
- კლეანტი. ახლა, რა ვქნათ? რა წყალში ჩავარდეთ?
- ელძირი. მე რომ მკითხოთ, უნდა გამოვაქეყნოთ იმ ურცხვის საქციელი. იქნება გავუბათილოთ როგორმე, რაღაც ქალაქი უჭირავს. ქვეყანაა, სამართალი. ისე როგორ იქნება, რომ ჩვენ კი არა გვკითხოვს რა.

სცენა მესამე

გაღერი, ოზგონი, ზერნელი, ელძირი, კლეანტი,
მარიანი, დაძი, დარინი.

- გაღერი. ძალიან ეწუხვარ, ბატონო, რომ ბედმა მწუხარების შიკრიკობა მარგუნა წილად, მაგრამ რა გაეწყობა? თქვენ იმისთანა განსაცდელში ბრძანდებით, რომ თუ

საჩქაროდ თავს არ უშველეთ, ცუდად იქნება საქმე. ერთმა ჩემმა მეგობარმა კარგად იცის, რა კავშირით ვუერთდებოდით მე თქვენს ოჯახს და, ღმერთმა უშველოს, სახელმწიფო საიდუმლოს გაცემაც კი არ დაიზარა, რომ დაგხმარებოდათ როგორმე. შემოგითვალათ, რაც შეიძლება დაჩქარდით, გაიზარეთ სადმე, თორემ დაჭერას გიპირებენო. იმ მუშმუშელამ, რომელიც ამოდენი ხანია გატყუებდათ, მეფესთან თურმე დაგაბეზლათ და რალაც ყუთიც მიართვა; ეს ყუთი ვილაც გაქცეულისა ყოფილა, მეფისა და სახელმწიფო წეს-წყობილების წინააღმდეგ დამნაშავისა და თქვენ გქონიათ შენახული. დაწვრილებით არა ვიცი-რა ამ საქმისა, მაგრამ ის კი დარწმუნებით ვიცი, რომ ბრძანება უკვე ხელმოწერილია და, რომ არსად დაიმალოთ, თვით ტარტიუჭი მოუძღვის თქვენს დასაჭერად გამოგზავნილს კაცებს.

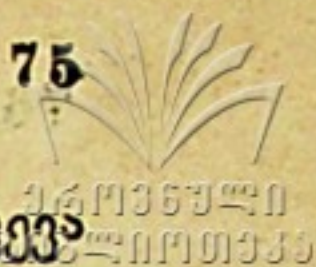
კლეანტი. ხედავთ, სად დაგვსუნთქა გველმა: თქვენ თავიდან მოგიშორებთ, მერე დაჯდება თქვენს მამულზე და ფიქრიც აღარავისი ექნება.

აზგანა. უნდა აღვიარო, რომ ადამიანისთანა საზარელი არა ყოფილა-რა.

გალეონი. ნულარ იგვიანებთ, ბატონო, თავს უშველეთ, მანამ შეგიძლინათ. ჩემი ცხენები შეკმაზული გახლავან აქვე თქვენს კარებზედ; ეს ათასი ოქროც თან წაიღეთ, დაგჭირდებათ უცხო ქვეყანაში. დაჩქარდით: თუ მოგასწროთ, მეხივით დაგეცემათ თქვენი მოყვარე! თუ ნებას მიბოძებთ, მეც გიახლებით და თავს არ დაგანებებთ, ვიდრე სამშვიდობოში არ გაგიყვანთ.

აზგანა. რა მალე მაგრძნობინა ღმერთმა ჩემი შეცდომა! ეხლა რალა დროსია, ბატონო, ან მადლობა გიძღვნათ, ან ბოდიში მოვიხადო! მაგრამ იქნება ასე აღვილად არ გამ-

წიროს ჩემმა ბედმა და ერთხელც არის შემთხვევა
მომცეს, დაგიტკიცოთ, რა მადლობელი ვარ თქვენი
და რა მონანული ვარ ჩემის შეცდომისა. მშვიდო-
ბით! თქვენი დარდი მკლავს!

კლუანტი. ფიქრი ნუ გაქვთ, ჩვენს თავს ჩვენ ვუპატრონებთ.
ნულარ იგვიანებთ!

სცენა მეოთხე

ტარტიუქი, პოლიციელი, პერნედი, ორგონი, ელ-
მინი, კლუანტი, მარიანი, გალერი, დამი, დორანი.

ტარტიუქი. (ორგონს დაიჭერს) ნელა, ბატონო, ნელა! საით
მიეჩქარებით! შორს წასვლა რა საჭიროა, რომ ბინა
უკვე მზადა გაქვთ: მეფის ბრძანებისამებრ ეხლავე
ციხეში ჩაგადებენ.

ორგონი. იუდავ! ყელი გამომკერ და მაინც ვერ გაძებ ჩემი
სისხლით?!

ტარტიუქი. ხომ იცით, ლანძღვით და გინებით მე ვერას
მაწყენინებთ: ღვთისაა ყოველი ჩემი საქციელი,
ღვთისთვის ვიღწვი და მესიამოვნება კიდევ, რომ
წმიდა საქმისთვის ამოდენ შეურაცყოფას და დევ-
ნას ვიტან.

კლუანტი. თავდაბლობაც ამისთანა უნდა, სწორედ!

ტარტიუქი. ცოფი რომ შემომანთხიოთ, მე მაინც ჩემსას არ
დავიშლი და არ ვუღალატებ ჩემს წმიდა მოვა-
ლეობას.

მარიანი. დიდება თქვენდა, ჩემო ბატონო! დიდება თქვენს
პატიოსნებას და ვაჟკაცობას!

ტარტიუქი. დიაღ, ბატონო, დიდება ჩემს ვაჟკაცობას, რომ
ამოდენს ლანძღვა-ტრევას ვითმენ და კეთილსინი-
დისიერად ვასრულებ ჩემის მეფის ბრძანებას.

ფრგანო. ის მაინც როგორ დაავიწყდა ამ უმადურს, რომ მშიერ-ტიტველი, უბინაო, ვილაც მაწანწალა ვიბოვე ტახაში, შინ მივიყვანე და სული და გული გავუზიარე!

ტარტიუჭი. ღმერთმა ნუ დაძაიწყოს თქვენი სიკეთე, მაგრამ, რაც უნდა დავალებული ვიყო თქვენგან, მე ჩემს მეფეს მაინც ვერ ვუღალატებ. რა ვქნა, ჯერ უწმიდესი მოვალეობა ყოველი პატროსანი კაცისა თავის მეფისადმი, და მერმე მეგობრობისა და დავალების გახსენება! თქვენ კი არა, მეფისთვის ცოლს გავწირავდი, შვილს, ნათესავს! ჩემ სიცოცხლეს არ დავზოგავდი, თუკი გაჭირდებოდა.

ეფმარა. მუზმუზელა!

ფრგანა. პირში რომ ჩააფურთხოთ, იტყვის ღმერთს აფურთხებთო.

კლეანტი. ძალიან კარგი და პატროსანი, მაგრამ, თუ კი აგრე ერთგული და თავგანწირული მონა ბრძანდებოდით ჩვენის მეფისა, ამოდენი ხანი რას უყურებდით? რატომ მაშინვე არ დააბეზლეთ თქვენი მასპინძელი? რაღა მაშინ მოგაგონდათ მეფის ერთგულება, როდესაც ჩემმა სიძემ გაიგო თქვენი ბინძური წადილი და სახლიდან დაგითხოვათ? მაშ სახლკარი რაღად გამოსცინცლეთ? კაცს დაბეზლებას, დაღუპვას ვუბრებდე და იმისგან ვინდოძო რამე!

ტარტიუჭი. (ზოლიციელს) მაკმარეთ, ბატონო, ამოდენი შეურაცყოფა და თქვენი მოვალეობის აღსრულებას შეუდექით.

ზოლიციელი. დიაღ, მგონი რომ კმარა, რაც ხანი დავიგვიანე. სწორედ დროზედ მომაგონეთ ჩემი მოვალეობა. გთხოვთ ციხეში წამობრძანდეთ, ჩემო ბატონო.

ტარტიუჭი. ვინა? მე, ბატონო?

ზოლიციელი. დიაღ, თქვენ.

ტარტიუჭი. რისთვის? რა დავაშავე?

შოღიციელი. მე თქვენთან სალაპარაკო არა მაქვს-რა. (ორგონს)
 დამშვიდდით, ბატონო, გული მოიბრუნეთ. დიდად
 სამართლიანი ბრძანდება ჩვენი კეთილი მეფე, გულ-
 თა-მხილავი და ამისთანა მუზმუზელებისაგან არ
 მოტყუვდება. გულ დამშვიდებული სჯის დიდს და
 პატარას, ღირსეულად აჯილდოვებს ყოველს კე-
 თილს და პატიოსანს და ღირსეულადვე ჰსაჯავს ავს
 და ბიწიერს. აკი მოგახსენებთ, გულთა-მხილავი
 ბრძანდება და ეს კი არა, ამაზედ უდიდესი ფლი-
 დიც ბევრი ყოფილა, რომ ჩვენი მეფის მართლ-
 მსაჯულება ვერ შეულახავს. თავის-თავი გასცა ამ
 უბედურმა, თქვენს დასაბეზღებლად რომ მოვიდა: რამ-
 დენი ხანია ერთ გაიძვერას დავეძებთ; იმის საქმეებს
 რომ მოგიყვებ, სამს-დღეს ვერ გავათავებ; ჩვენ სხვა
 სახელით ვიცნობდით, რასაკვირველია. ჩამოვიდა თუ
 არა ეს ვაებატონი, მაშინვე ვიცანით, მაგრამ არა
 ვუთხარით-რა, რადგან მეფეს ნებავდა, დარწმუნებუ-
 ლიყო, რამდენად სულ-მდაბალი და გახრწნილი ბრძან-
 დება ეს წმიდანი. მეფემ სცნა ყოველივე თქვენი და-
 ნაშაული და შეგინდოთ: ეს კაცი აქ იმიტომ გამო-
 მატანა, რომ აქვე თქვენს თვალ-წინ წავართვა გაქ-
 ცეულის თქვენის მეგობრის ქალაღლები და თქვენვე
 ჩაგაბაროთ. რაც შეეხება თქვენს სახლს-კარს და მა-
 მულს, მეფემ უკვე გააუქმა თქვენგან დამტკიცებული
 საჩუქარი და თქვენი საკუთრება თქვენვე გიწყალო-
 ბათ. მეფე კარგად გიცნობთ, ჩემო ბატონო. იცის,
 რომ ერთს-დროს თქვენც კარგად დაეხმარეთ. მაშინ-
 დელი სამსახურისას დღეს გიძღვნით სამაგიეროს და
 გთხოვთ გახსოვდეთ, რომ მტრობა აღვილად ავი-
 წყდება ჩვენს კეთილს მეფეს და სიკეთე კი თავის
 დღეში არა.

დარანი. ღმერთმა განაძლიეროს!

ბეჩნელი. ძლივს არ ამოვისუნთქე!

ელმირი. შენ სამართალს ვენაცვალე, ღმერთო!

მარიანი. რა ტვირთი მომეშვა გულიდან!

მარგონი. (ტარტიუქს, რომელაც პოლიციელს მიჰყავს) ახლა, შე
იუდავ, შენა!

სცენა მერვე

პერნედი, მარგონი, ელმირი, მარიანი, კლეანტი,
ვალერი, დამი, დარანი.

კლეანტი. ნუ, ჩემო სიძევ, ნუ, თავი დაანებეთ! მაგას თავისი ც
ეყოფა, რალა თქვენი ლანძღვა უნდა! ნეტავი გო-
ნებაზედ მოვიდეს უბედური, შეინანიოს შეცდომა-
ნი და თავი შეაბრალოს მართლ-მსაჯულებას. თქვენ
კი დღესვე უნდა ეახლოთ ჩვენს მოწყალე მეფეს და
მუხლ-მოდრეკილმა მოახსენოთ მადლობა.

მარგონი. დიად, ეხლავ ვეახლები, ფეხ-ქვეშ ჩავუვარდები და ისე
მოვახსენებ მადლობას. მერე, რაკი ამ მოვალეობას
გადავიხდი, სხვას უნდა შევუდგე და ღირსეულად
დავაჯილდოვო ჩემი ვალერი. იმისთანა ქორწილს
გავაჩაღებ, რომ მტერს თვალი დავუყენო.*)

ივ. მაჭავარიანი

*) ამ წიგნიში შემდეგი შეცდომები არის გასასწორებელი: მე-4
გვერდზე ზემოდან 13 სტრიქონში არის „მაქვს“, უნდა იყოს „გაქვს“. 6
გვერდზე ქვემოდან პირველ სტრიქონში არის „ნუ დაგვმარხავს“ უნდა იყოს
„ნუ დაგვძრახავს“.